Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Skands, Laurids.; Laurids Skands.
Titel | Title:	Menneskekød og andre Fortællinger
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : Nordiske Forfatteres Forlag, 1918
Fysiske størrelse | Physical extent:	255 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57 - 268

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130022983963

Laurids Skands

Menneskekød

419. 557

Nordiske Forfatteres Forlag
København 1918

MENNESKEKØD

OG ANDRE FORTÆLLINGER

LAURIDS SKANDS

MENNESKEKØD

OG ANDRE FORTÆLLINGER

NORDISKE FORFATTERES FORLAG
KØBENHAVN · MCMXVIII

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (Ivar Jantzen)

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DISSE BLADE

TILEGNER JEG TAKNEMMELIGT DEN NYE VIN
EN GAVMILD OG UFORSTAAELIG SKÆBNE
HAR SKÆNKET I MIT SKAAREDE OG
SKJOLDEDE GLAS — MINE
TRE SØNNER

LARS · THORLEIF
OG
ERIK SKANDS

En fornem Digter med et fornemt Navn sagde en Gang til mig, at jeg sparkede til Livet.

Det var dannet og elskværdigt, at han, der indsendte u. C. til Parnassets Sættemaskiner, tog mig pretentiøst.

Men han havde kun delvist Ret.

Fornemme Aander har aldrig mere end delvist Ret.

Hans Ord materialiserede Tilværelsen for mine undrende Øjne, og jeg takker ham.

Jeg saa, at han havde Uret, og jeg takker ham fremdeles.

Jeg er en fredelig Herre, som paa et Gadehjørne er blevet overfaldet af Livet. Udannet, som jeg er — med glorødt jydsk Tyreblod i

Aarerne — har jeg slaaet fra mig. Sparkene var Nødværge!

Men det har den fornemme Digter ikke forstaaet, maaske fordi han er saa fornem, at han umuligt kan være Digter mere.

Livet er en Bisse, som kan en Mængde infame Tricks, og jeg har faaet forfærdelige Klø.

Men jeg har sluttet Forlig med Bissen, jeg drak Dus med ham i en dunkel Kælder med grønne Ruder.

Han stjal Billedet af den Kvinde, jeg elsker, mens jeg fyldte hans Glas med Glædestaarer.

Jeg lod som ingen Ting.

Det er den eneste virkelige Form for Dannelse, at lade som ingen Ting.

Jeg er blevet en dannet Ven med Livet, og førend jeg gaar ind i den nye rolige Epoke, som en fornem Mand — med svulne Læber og et blaat Øje — vil jeg anbringe min Ungdoms Rugen over navnløs Smerte i denne forrevne lille Bog.

Jeg takker Forlaget, fordi det har imødekommet dette mit Ønske — og jeg vil takke mine Læsere, hvis de vil betragte disse 10 Aars formaalsløse Virke som Skribent, med Forstaaelse af den Beskedenhed som besjæler mig, mens jeg skriver disse indledende Linier, der sikkert er ligesaa overflødige som jeg selv.

København, i Juni 1918.

Laurids Skands.

ASFALT

(1908)

ARON MEIER
PRIVATDISKONTØR

En bulet Dørplade paa en Dør, der var slidt af Mennesker og Dyr, i en gammel Ejendom i Raadhuskvarteret, forkyndte for Gud og Mennesker, at her boede ved Moses og alle Profeterne Aron Meier, og her drev han sin lige saa velsignelsesrige som utaknemlige Virksomhed, *den* at hjælpe Folk over en øjeblikkelig Forlegenhed paa en diskret Maade.

Den lille beskedne Meier var Diskretionen selv, *det* var den bedste Branche at gøre Forretning i, havde han opdaget, og Følelsesmennesket Meier havde haft tilstrækkeligt med Indiskretion at gøre,

uforvarende naturligvis, til, at han vidste, hvad alt andet var. Blandt de Hundreder, han havde hjulpet, fandtes ikke een, som var ham taknemlig — men Meier var ikke den Job, der gik i Rette med sin Gud, han bar sit Kors i Sagtmodighed og diskonterede stadig falske Veksler med Haanden paa Hjertet.

Det skulde tage en Ende med Forfærdelse. — Stakkels Meier tumlede ind i Evigheden, platfodet, som han var, uden saa meget som at tørre Støvlerne; — sparket ind i det tavse Hinsides af den Klient, han holdt mest af. At det netop skulde blive *ham*, Henning Bruun, der skulde protestere den falske Veksel, Meier i 53 Aar havde haft løbende i Himmelen, var en Skæbnens Ironi, der satte en vis Kulør over den Meierske Gæsterolle her paa Jorden.

Fuldmægtig Henning Bruun var et

hæderligt Menneske, men han kunde ikke faa sin Gage til at slaa til, og uden nærmere at gøre Rede for hans Aandsbrydninger i den Anledning, skal kun berettes, at Henning, drevet af en indre Stemme, en Dag indfandt sig i Aron Meiers filantropiske Institution.

Den gamle drevne Aagerkarl behøvede kun et Sekund til at bedømme sin sidste Klients Kvalitet, han lejrede straks Stemmen, saa' faderligt paa Henning og bød ham med en kejtet Bevægelse Plads i Klientstolen. Det var en stor magelig Lænestol, som saa' ud til at være lavet specielt til at besvime i — det var den maaske ogsaa — Aron Meier var i hvert Fald en forsynlig Mand. — —

Nu foldede han sig efterhaanden ud, anvendende hele den fuldendte Kunst, der stod til hans Raadighed — og Meier

havde virkelig drevet sit Pengeudlaaneri til at være Kunst. —

Han begyndte straks at tale om sin Barndom. Hensunken i Fortidsminderne, sad han drømmende og talte indadvendt, mest for sig selv, mens en smærtefuld, navnløs Længsel tegnede sig i hans Ansigt, Stemmen blev graadkvalt, han glemte, at han ikke var ene, knugede Hænderne mod Kinderne og anraabte sin Gud. Men saa gjorde han Vold paa sig, krampede sig over i andre Æmner — de nuværende Forhold — spurgte hæst, foroverbøjet Henning om hans inderlige Mening, om de nye udækkede Pengesedler, Nationalbanken for Tiden udgav paa eget Forlag, — kom over i Betragtninger af Menneskekærlighed, Samfundsretfærdighed og Anarkismens Berettigelse — Anarkismen — Broderskabet i Modsætning til Jammer-

ligheden i den nuværende Ordning. — Hm! for at tage et Eksempel, en Mand skriver sin Vens Navn paa en Veksel, maaske den eneste Ven, han har paa Jorden — den eneste, — hvad er det, der skabes i et saadant Øjeblik? Kærlighed, den reneste mest ubesmittede af alle Følelser, denne vidunderlige Tillid — ikke sandt, Meier gestikulerede vildt, — har jeg ikke Ret.

Jeg er Idealist maaske, en Smule Menneske, Haa!

Udmattet sank han tilbage i Stolen, stirrende tonløst ud gennem Vinduet, opdagede saa den pragtfulde Farveharmoni, der formelig dirrede gennem Billedet af Raadhustaarnet, som tegnede sig mod Efteraarshimlen. Han greb et Stykke Papir, pegede og forklarede, *det* var Livet, *det* at se med de Øjne, Vorherre havde givet os, at finde Skøn-

heden og skatte den, hvor og i hvilken Form den fandtes. Han smilede skælmsk til Bruun og Æmnet forlodes. — — —

Papiret, han havde peget med, gled tilfældig hen foran Bruun, som opdagede, at det var en stemplet Vekselblanket. — Meier tav lidt, men sagde saa, idet han rejste sig, — Tja Livet er ikke meget værd, naar man ikke til enhver Tid er parat til at smide sig ud i det med levende Nerver og Sanser, intet værd, hvis man ikke en Gang imellem kan glemme — glemme alt, Fortid og Fremtid for Nuet — Nuet — indrømme Øjeblikket dets *Suverænitet.* —

Det sidste Ord smeldedes ind i Ørene paa Bruun, som fortumlet sad og fordøjede Meier og intet begreb — jo det sidste begreb han, og begejstret svared' han, — Ja, De har Ret, *saa* faar Livet Værd. —

»Den Værdi, Skaberen har nedlagt og skjult i det,« svarede Meier sagte og gik ind i Stuen ved Siden af.

Henning Bruun takkede sin Gud, at han ikke havde faaet Tid til at fortælle Meier, hvad han vilde. Hans oprindelige Tanke, at stifte et beskedent Laan paa 100 Kr. med Sikkerhed i Gageanvisning, svævede allerede i Synskresen paa Vej udad. Nu saa han kosmopolitisk paa Situationen, følte sig nærmest som et Menneske, der er i Færd med at afslutte et russisk Statslaan paa Milliarder. — —

Og da Meier kom tilbage efter at have fodret sin Papegøje, et Dyr som Skumlere paastod, altid blev sulten, naar han var kommet til et vist Punkt i sine Vekseldoktriner — ja, da laa der en Veksel færdig til — diskret Diskontering.

Meier var som nævnt en diskret Mand,

og Bruun forlod hans Kontor med 300 Kroner i Lommen og Meier lagde med et ugideligt Smil en Veksel paa 400 Kroner, forfalden den 24. August, i sin Dokumentmappe.

Et af Civilisationens skjulte Goder var opdaget — og udnyttet, og der blev i August Maaned givet 300 Kroner ud til Ophjælpning af de franske Vindistrikter. —

Henning Bruun havde i Maanedens Løb tænkt en Del paa Aron Meier og det Stykke Papir, han havde peget med, og tildels gennemskuet ham. Det gjorde ham sikker, saa da han den 24. August atter viste sig paa Kontoret hos Aron Meier, saa' han ret overlegent paa Situationen — tilsyneladende. Han satte sig i Klientstolen med betydelig større Sikkerhed end sidst, og begyndte straks

at holde en lang og oprømt, populær Tale om Vejret. —

Aron var bleven menneskefjendsk og ensom siden sidst, og var ikke til at kende igen. Hans Sindstilstand afficerede dog ikke Henning, før han med forbavset Interesse begyndte at nidstirre ham, da følte Bruun en Smule Vaklen og hans Vejrmeddelelser tabte efterhaanden den frejdige Charme, de havde haft i Begyndelsen.

Da Meier saa til Slut afbrød ham med en Bemærkning, om at han var optaget, og at han lige saa meget for Bruuns Skyld som for sin egen, kunde ønske at faa den »Historie« ud af Verden, — ja da faldt Henning ud af Rollen og sagde famlende, at Vekslen maatte fornyes — her tog han et Tag i sig selv — og gentog fast, — tja, fornyes.

Meier saa iskoldt paa ham og be-

troede ham saa, at Vittigheden havde sin Berettigelse — bevares, men han var ikke oplagt i Dag og vilde derfor optage hans Ord som Alvor og straks ringe til Kautionisten, hvorefter Telefonhaandbogen optog Meiers Interesse.

Her forlod Henning Bruun sin jordiske Ham og en Dobbeltgænger, Forbryderen Bruun, tog Plads i Hylsteret, parat til at varetage sin Forgængers Interesser med Hænder og Tænder til det sidste.

Denne Forvandling skete saa lynsnart, at selv Menneskekenderen Aron Meier ikke vilde kunne begribe eller tro det.

Forbryderen Bruun sad tilbagelænet i Stolen, fortumlet efter sin tangtagne Fødsel, og spekulerede sløvt over Ordene »at være eller ikke være«, og kunde ikke faa Rede paa, om han var gal.

Gennem de lukkede Øjelaag, saa' han

sit Liv fare forbi sig, saa' alle de Skikkelser, han kendte, jage af Sted som Taagestriber. En Skumring lagde sig for hans Øjne, han saa i Tusmørket den Svikmølle hans Liv var blevet til, hørte det knage og brage omkring sig, anede Tandhjul der fræste i hinanden, følte at det blev mørkere og mørkere, hørte Stemmer tæt ved sig, og dog lød de som Ekkoer, Mile borte, saa' endnu mørkere Skygger i Mørket. Og alt smeltede sammen og blev til en mægtig Skygge som af et kæmpemæssigt Timeglas, og fra Timeglassets Strube kom der Lyde — en Stemme der talte, og der var noget som bevægede sig dér. —

Om han stod op eller laa, anede han ikke — kun saa' han med lukkede Øjne, — kun vidste han at Mørket drejede og dejsede omkring ham, kun begreb han Et. — Struben i Skyggen vilde gøre ham

Fortræd — og han mærkede at han holdt den i sine Hænder, at det var noget underligt, varmt levende, og at han knugede og knugede til det levende blev dødt — og saa vár det — dødt — og saa var — Aron Meier ikke mere.

Da den Streg som for Hennings Øjne betød Grænsen mellem ham selv og en ubegribelig, forbryderisk Dobbeltgænger, nu en Gang *var* tværet ud, overskredet, overskredet med godt Humør endda, et frejdigt langt Skridt, lige ud i Luften, med lukkede Øjne og kun — maaske — en Følelse af at Skridtet maatte gøres — hvor han saa siden endte — og nu *var* det gjort og *nu* vilde han more sig — le — rigtig le ud — den Tid han havde at le i. — —

Da Liget Meier ikke mer havde Brug for alle de Penge, Privatdiskontør Meier i sin Tid havde Brug for, laante Hen-

ning dem alle sammen — alle dem han fandt i Arons Lommer. Han rystede vel nok lidt paa Hænderne, da han stak Meiers Tegnebog til sig, men den utrolige Passivitet, hvormed Meier med sit brustne, dumme Blik begloede Henning og hans Transmission, *den* gav ham Humøret tilbage, han spurgte skælmsk Meier, om han turde ligge ene, og gik saa sin Vej.

Han sprang ned ad Trapperne, mens Latteren kæmpede sig op i ham, et underlig krampagtigt Grin, helt nede i Maven, han havde aldrig befundet sig saa godt som nu — nu han havde taget sit Parti — og var tilfreds med Partiet. —

Henning sad et Øjeblik efter ovre i Boheme Kafeen, som laa fornemt trukket tilbage ved Boulevarden. Der var hyggeligt derinde, tykke Tæpper paa Gulvene, diskret Musik og Absinth'er

paa Marmorbordene, og der var tænksomme Kvinder og trætte Mænd, unge Mænd endda, — og de var trætte, fordi de havde fattet Livet.

Da Tjeneren lod en Pommery knalde ved Hennings Bord, saa' han det omringet af tænksomme Kvinder og trætte Mænd. — Underlige Væsener, Mænd der var Kvinder og Kvinder, der var Mænd. Mænd med hvem han ikke turde være ene, og Kvinder med hvem han ikke gad være ene. —

Alle sammen var de Idealister for hvem dette nødtvungne Liv var noget andet og mere end Penge — og som dog stadig kæmpede en fortvivlet Kamp for dette undværlige, unødvendige Begreb. Disse Mennesker løb stadig sammen, hvor der var Stemning til Fals, lurvet miserabel Stemning i Whisky, overmenneskelig Begribelse og Guddommelighed

i Pommery. Bruun havde søgt disse Mennesker, eller rettere forsøgt dem.

Han havde i forskellige Perioder af sit Liv tilladt sig at have mørke Stunder, hvor han følte sig ensom og overflødig.

Der var Nætter, hvor han havde frosset, følt Kulden jage gennem sig i Gys der greb om Hjertet, frosset og følt de Taarer der ustandseligt pinte sig ud af de sviende Øjne, blive til Is paa Kinderne. Saa havde han i sin Afmægtighed — og Naivitet — søgt disse Mennesker, der levede af at reproducere Følelser, og sælge dem pundevis, i det Haab at de Mennesker maatte vide hvad Følelse var og kende Midlet til at kneble dem. Han var blevet taalt som tavst, undrende Vidne under deres Samtaler og Diskussioner, og han havde hørt sære Æmner blive behandlet.

Der blev talt om vege Kvinder med svævende, fortonende, dryppende Konturer, Kvinder som langsomt gik gennem Parken, sparkende til visne Blade, glidende forbi sorte tomme Søjler, plukkende en rød Svamp — og dø. Naar hun saa var sunken om og blevet til en Pøl i Offerlunden — ja saa var Spørgsmaalet om hvem der skulde skaffe Kredit til Middagsmaden efterhaanden blevet aktuelt, og der blev sagt kloge, sælsomme Ting om det ogsaa. — Det havde altsammen hjulpet paa Bruun og han havde faaet fornyet Tro paa Livet. —

I Dag gad han ikke høre paa dem, han gav dem nogle Penge og gik sin Vej.

Farillo, denne djævleblændte Spanierinde dansede ogsaa den Aften, saa Luften røg — det lugtede af Fosfor i

Cirkus. — Blege, magre Ansigter stirrede ud fra Logerne, drikkende Blikke fortalte om Forbrydelse — evig Forbandelse — *blot* det Kvindemenneske der dansede deroppe, og vred sig og smilede forjættende ned til dem — et sygt Smil med hvidblaa Tænder. —

Henning saa' det hele med et sagtmodigt Smil — og tilgav. Ja syntes endog det var godt, brilliant det hele.

Det var i hvert Fald, som det var, og det havde sin Charme.

Et Par Knock-abouts, der flængede løs i hinanden og faldt ned i Orkestret bragte hele denne sammenløbne Hob af ondskabsfulde Mennesker til at blive en liden Flok Guds Børn, som laa paa Maven af Grin og gav Pokker i alt.

Henning smilede indolent. —

Det var s'mænd meget morsomt, og Slægten han levede iblandt, var i Grun-

den ret underholdende. Han havde altid set paa sine Medskabninger med en giftig Skepsis, men i Aften var han saa godmodig, at han ikke kendte sig selv. Han havde det underlige halvkæfererede Syn paa alt, at det hele var lavet for hans Skyld, og dog ikke kom ham noget ved. —

Han gad ikke tænke over, om han var gal eller paa Vej til at blive det, men gav sig sin Træthed i Vold. — Hvor var han dog træt; hvor skulde det blive dejligt rigtig at hvile ud, at ligge paa Ryggen gemt hen et Sted, hvor der var Ro, hvor der ikke hørtes en Lyd, ikke en Fugl der sang, ikke et Blad der rørtes — at blive baaret ud, svæve bort — ud i det Evige. Drive og drive, altid blive ved, længere og længere ud i de evige Sfærer hvor der var Ro — altid blive ved.

Det maatte være Saligheden.

Godt at man var født, havde levet. lært saa megen Pine at kende, at man vilde være glad, naar man vidste det var forbi — og være glad — og hvile sig — i al Evighed.

— — — — —

Henning vendte sig, idet han gik — et sidste Vue, han syntes, han vilde have med — og saa' en halv Snes Børn, Englænderinder, som med smidige, nøgne rosafarvede Fødder gled frem og tilbage i Lysprojektørernes violette Skær, han hørte Galleriets jublende Piben — og gik ud. Buelamperne kastede kolde, klare Skygger og gjorde alle Ansigter haarde og onde — selv Kvindernes — aah, Gud hjælpe ham. Smagløst klædte, ubehjælpsomt sminkede Kvinder, der vadede i Asfaltens Snavs med skæve udtraadte Lakstøvler, begloede ham, vejede ham og hans Tegnebog; som om han

overhovedet gad se, gad lade sin Mund sige et eneste Ord til disse — Kvinder. Kvinder, det var Løsenet, det var altsaa dèr, Manden skulde hente Trøst og Mod til at gaa Livets evindelige Kampe i Møde, hos disse Væsener, for det *var* jo Kønnet, hvadenten de gik paa Gaden, dumme og naive, handlende med deres forfrosne Jeg og blev snydte, eller de sad et Steds i et »Hjem« og hægede over deres forunderlige Ubegavelse og Uundværlighed.

Variationer over et kendt Motiv, Eins Bier — Bas eller Diskant, Cello eller Obo, den Musik trængte til — trængte til intet uden Tilintetgørelse, slaaes ned hele Slægten og begynde forfra. Moder Jord havde da atter 1900 Aar til at lade sin trænede Forbavselse gro i.

Naa, forresten vedkom Slægten jo ikke ham — evig var som bekendt Sjæ-

lenes Pilgrimsgang, hvem der kom bag ham, foran, hvor den første gik og den sidste, hvor langt Klagehylets Ekko naaede i de evige, iskolde Sfærer — det var heldigvis noget, der ikke ragede ham, her da.

En Gysen fo'r igennem ham ved Tanken om, at han mulig hisset skulde fyldes med en saliggørende Trang til at skaffe sig avtentiske Oplysninger om disse Spørgsmaal. Det evige Liv blev grinagtigt, han smilede sygt til den grimmeste Pige, han øjnede — og gad ikke tænke.

Hun kom øjeblikkelig over til ham.

»Gud Fader bevares, hvor er De grim,« sagde han straks til hende. Hendes Svar bestod i et, menneskeligt set, billigt Tilbud.

Hendes røde, fegede Øjne, forfrosne Næse og stive, tørre Mund tiltalte ham,

hun var det mest guds- og menneske-forladte, han endnu havde set. »Fine Ting i Gudsforladthed,« sagde han, hun begreb mærkelig nok intet.

Det var som det skulde være.

Henning gav hende Meiers Tegnebog, og de fulgtes ad henimod Frederiksberggade. De maatte vente medens en Sporvogn kørte forbi.

Henning stod og saa' ned i Asfalten skottende uroligt ned til Stormgade, hvor en Linie 5 hvinende drejede op imod dem.

»Det er væm'ligt, at de ikke kan smøre de Skinner,« sagde Pigen til ham, han nikkede tankeløst; saa gik hun over og vinkede til ham, Fem'eren kom nærmere, Lanternerne blev større og større og lyste ondt ud i Mørket — saa løb han over, Vognstyreren klemtede; Henning saa' op i Lygterne, *ind-*

rømmede Øjeblikket dets Suverænitet — og faldt bag over.

Folk skreg, da Vognen ruflede over ham — Folk var ligeglade, men Folk skreg og raabte, at Vognstyreren grusede ikke — og Pigen stod lidt — begyndte at fatte — og gik saa sin Vej med Meiers Tegnebog.

ROSALINDE GREGERS

(1910)

Hun var døbt Rosalinde Gregers, hvor usandsynligt det end lyder. Navnet havde Læsetaskeklang, og Rosalinde var henrykt.

32 Aars Solvandringer havde bleget og graanet hendes stride Haar, og med nænsom Haand lagt fine Rynker i hendes magre Ansigt.

Hun var vissen og tynd, og forfærdelig at se paa.

Hun var gold som et Aks, der er glemt paa en Kornmark og i Tidernes Løb har gennemlevet Uvejr og Solskin, Regn og Tørke, og dog, i sin Skrøbelighed svajer og pisker med det tomme forblæste Hoved i Vinden, uden at knække.

Rosalinde var vindskæv og knasende tør helt igennem. Hun havde i Opvæksten vredet sig, saa at hun var groet halvt i Skruegang. Hun havde vel drejet sig efter Solen, — jeg ved det ikke, og ingen ved, hvorledes det er gaaet til. — Det er Skaberens og Rosalindes fælles Hemmelighed.

Jeg ved blot, at hendes flade Bryst blev ført paa skraa gennem Elementerne, naar hendes Fødder bevægede sig ret frem, omtrent som Sejlet paa en Baad, der sejler bi-de-vind.

Om hendes higende Sjæl laa i den ene Side af Brystet, og *det* havde trukket, — naa jeg vil ikke filosofere.

Rosalinde var vindskæv. —

Hun var saa gennemtør, at om nogen vilde have banket hende paa Brystet med en Kno, da vilde det have lydt som hult Metal; denne Klang, der fin-

des i en Fyrrepind, som har ligget paa Kakkelovnen Vinteren igennem.

Rosalinde var ikke gift, og havde aldrig været det, *men* hun var Medlem af Skulleleje Læseforening, og havde altid været det, og den fast utrolige Kærlighed og Opofrelse, hun fandt i de gamle gulnede Blade, erstattede hende fuldt ud de Savn, hun maatte lide i sin Ensomhed.

Skulleleje Læseforening var grundlagt efter Princippet: Londons Mysterier, Paris' do., Roms do., Robinson Cruso *samt* Rocambole.

Desuden fandtes Daudets Sappho i et aflaaset Skab. Denne forargelige Bogs Køb skyldtes et øjeblikkeligt Anfald af Vanvid hos den daværende Formand.

Sappho kunde ikke laanes ud, *men* den *var* der.

Disse underfulde Bøgers Skikkelser

gled rundt i Ideallandskaber, hvis Perspektiver aabnede sig i bengalsk Belysning for Rosalindes indre Blik.

Hendes store graamelerede Hjorteøjne vandrede i Ligegyldighed henover alt nærværende. Hun befandt sig i Uendelighedernes afgrundsdybe Mystik, og hun befandt sig særdeles vel der.

Den stenede Jord, hendes knystrede Fødder traadte paa, vedkom ikke hende. Hun vandrede som en Søvngænger henad Skullelejes sandede Veje. Hendes Øjnes Camera afspejlede ikke andet end øde Øers forfærdelige Ensomhed, og ulykkelige Staklers slæbende Tilværelse blandt Stillehavets Søpapegøjer.

Navnlig var der en Roman i tre Bind, som havde brændt sig ind i hendes forstaaende Sjæl. Den handlede om en ung Pige, der strander.

Hun er Passager i en Bark, der forliser ved nogle Koraløer, og hun er den eneste, som overlever Forliset. Hun bliver slynget i Land paa en uendelig øde Ø, hvor hun kun har en eneste Adspredelse, — den, at prædike Kristendom for Øens sluddervorne Søpapegøjer. Hendes mangeaarige Tilværelse dér, er en Kæde af utrolige Elendigheder, som i sidste Bind faar en lykkelig Ende, idet der driver en Matros i Land paa en Planke. Han viser sig at være fuldkommen Gentleman, og er desuden et Bysbarn til hende, de har endog boet i samme Hus som Børn, og dette Held forener dem. De tænder Lampen (der er Petroleumskilde paa Øen) og holder Bryllup i Stilhed, og Øen bliver en Lyksalighedens Ø, med smaa smilende dansktalende Børn i Strandkanten.

Rosalindes Øjne blev sugende, da hun

læste denne skønne Fortælling. Hun rullede dem op mod Himlen, og fattede sit Livs store Mening.

Derudefra, fra Havet, skulde *han* komme, Matrosen paa Planken. — Martyriet var fuldbragt. — *Derfor* skulde hun lide og lutres, og hendes lange tynde Sjæl renses i den evindelige Længsels skummende Ludpulver.

Aah, hvor var Livet skønt, og Menneskenes Børn smaa og blinde, men hun, Rosalinde, smilede Overbærenhedens Gudesmil. Hun saa' dér langt ude paa de hvidryggede, blaanende Søer, en Planke, og *hun* vidste nok, *hvad* der var paa Planken, og hvor *han* skulde hen.

En Søndag Eftermiddag, da hun sad nede ved Stranden, paa den Sten, hvor hun hver Dag tilbragte nogle Timer i

Stirren ud over det forjættede Hav, — da kom *han*, — uden Planken.

Han var falden af Planken undervejs, og nu var han død.

Rosalinde saa' det sorte blive skumplet ind over Stenene og begreb Tilværelsens Gru.

Hendes brede Mund med de smalle Læber trak sig nedad, Næseryggen blev skarpere, Øjnene krøb op under de lyse Bryn og blev smalle og stikkende, hun rørte sig ikke, gik ikke *ham* imøde, den døde Brudgom, der rullede derude, viklet ind i Tang og Græs.

Hun sad som en Drage, krummet sammen. Vinden blæste den side hjemmesyede Kjole ud til en Manke, der naaede hende fra Nakken til Stenen, hvor hun sad.

Saaledes var ingen af de Romaner,

hun havde læst og gennemlevet, endt. Saaledes skulde hendes egen ende. —

— »Viet til Døden,« — sagde hun mørkt med Altstemme, idet hun rejste sig. — »Ha.« —

Saa gik Rosalinde hjem til sit lille Hus og lavede Kaffe.

Fra den Dag kaldte hun sig Enkefru Rosalinde. Fiskeren blev begravet paa hendes Bekostning, skønt det blev oplyst, at han i sit Hjem paa den anden Side af Fjorden, efterlod sig Enke og 6 uforsørgede Børn.

Rosalinde bar dyb Sorg. Hendes høje, ranglede Skikkelse blev endnu mere spøgelseagtig i den sorte, folderige Kjole, der hang om hende som en Sørgefane.

Skullelejes Indvaanere lo, naar de saa' hendes stivnede smertefortrukne lange Ansigt, men Enkefru Gregers saa'

intet. Hendes Liv var øde og tomt som den lille Ø derude paa de stille Have, — med Søpapegøjerne.

Den døde Brudgoms Grav blev passet af Rosalinde.

Familien derovre fra den anden Side af Fjordgabet havde kun tilseet Graven en Gang, og havde fundet alt i Orden, hvorefter den var forsvunden i samme fladbundede Pram, hvori den var ankommen.

Enkefru Gregers luftede ud ved Graven, og rev Gangene, da de var borte. —

— — — Der forløb Aar. Rosalinde udvikledes langsomt og stødvis. Hver ny Bog og hver Repetition af en gammel, gav hendes Synstragt ny Divergens. Hendes Horisont sprang tøvende udad, og saa' sig lystent tilbage som en Kat, der jages bort.

Godvilligt forklaredes hun ikke.

Hendes Ansigt fik et Erkendelsens bittert Træk, der lejrede sig ved de læbeløse Mundvige. Rosalinde svævede *endnu* i Sfæren, men hun øjnede af og til Jorden, et enkelt Vue, naar Hjernens guddommelige Lys spredte Fantasiens rosenrøde Taager — —

En skønne Dag ankom hendes Livs store Revanche.

Den kom med Dagvognen.

Revanchen var Styrmand. Han havde sejlet paa Varmen, og var blevet slaaet om paa Dækket af en Styrtesø. Rygraden var beskadiget. — Det var Diagnosen.

— Rosalinde sank i hans svækkede Favn, — og han lod hende synke. —

Med en Sømands hele Overtro saa' han paa hendes mystiske Tilværelse. Hun bestilte intet, og levede dog. Han

gad lære hende Kunsten af, — og saa blev de gifte.

Enkefru Rosalinde rullede Sørgefanen sammen og iklædte sig Myrtekrans.

Kirkeklokkerne ringede ud over det troløse Hav en lang, dirrende Fortælling om Rosalindes Lykke, den Dag hun blev gift med Styrmanden. Denne Oplevelse stod for hende i et mere ufatteligt Skær end selve Paris' Mysterier.

Hvad var vel Roms Katakomber mod den Labyrint af søde, lykkeberusende Tanker, hun læste i sin Styrmands underfulde Øjne.

Det var ganske simpelt ikke til at holde ud.

Rosalinde kunde blot se paa ham, ikke sige noget, men — *se,* og skrige af svimlende Lykke.

I Begyndelsen tog han hendes Anfald med kynisk Ro.

Saa kom det Øjeblik, da han med ironisk Rørelse sang anden Stemme til hendes frydfyldte Halleluja'er, — — — og saa kom det skæbnesvangre Nu, da han med blid Stemme hviskede et vemodigt — »Hold Kæft.« — —

Da gik der Hul paa alle Rosalindes Drømmes fælles Luftballon.

Hun drønede ned paa vor usalige Klode med et Knald, og sad paa Halen uden ret at vide, hvordan hun nogensinde var steget op. — — — — —

— — — Rosalindes Saga er Slut.

. . Hendes Liv havde været et Flor af Roser. Dejlige, skønne, duftende Roser. — — —

Styrmanden pressede Saften af dem, og tappede den paa en trepægles Flaske, der blev gemt i Pulterkammeret, — — og saa var der kun Stilkene tilbage, — — samt Tornene.

Styrmanden knækkede Stilkene i ligegyldig Ro, hans Hud var for tyk til, at Tornene kunde gøre ham Skade.

— — — — Enkefru Rosalinde var intet. — —

Fiskerens Grav groede til . . . . . .

— — — — — —

. . . . . Vi har kastet et hastigt Blik ind i en lille prunkløs Skæbne, — det er alt. — —

—Vi vil nu, inden vi vender Blikket bort, dvæle et enkelt Øjeblik, — en Ambrosius' sidste Vandring henad Rosalindes Havegærde, og erindre det sidste Indtryk, — — — glædeligt eller smerteligt, hvad vi nu vil kalde det. —

— — — — — —

— — — — — — — Det er Sommeraften. Solen er forsvundet under Horisonten, og Himlen luer i de skønneste Farvenuancer ude over Havet. — —

Det er stille og tyst, alt er Hvile. — Havgusen er ved at samle sig i lange Tunger, der glider ind mod Land.

Da afbrydes Stilheden af Stemmer.

To Skikkelser, en Mand og en Kvinde vandrer langsomt ned mod Stranden. Han gaar tungt og anstrengt, hun, der er højere end han, har lagt sin Arm paa hans Skulder, og gaar tæt ind til ham med lange, svinglende Skridt.

Det er Rosalinde med sin Husbond. (Den Levende).

— Hendes Stemme lyder fjernt og drømmende. — »Her, h'er er Stenen, jeg sad paa, — — og væ'ntede paa Dig.« — —

— »Øh.« —

— »Hvor jeg *længtes,* — — det var som — som — som —

Hun mangler Udtryk, og han fortsæt-

ter, — »som Pokker, var det det, Du vilde have sagt, — *Hwae.*« —

— Dyb Pause, under hvilken de langelige Aftenbølgers Sukken høres.

— — — Da lyder Rosalindes Stemme atter. — »Min egen Ven, hvad tænker Du paa?« — —

— »Tænker, — Øh, — hvis jeg tænker, saa er det paa, at det er en skidt Idé med Bøffer til Aften, de ligger saa tungt. — Jeg har ondt i Maven.« —

Rosalindes Stemme skælver svagt. Der klinger en uendelig Resignation igennem Ordene. — »Din Mave. — Jeg tænkte at Du — tænkte paa Naturen, Havet og alle de Smaabølger, der leger Tagfat — og smiler ved vore Fødder.«

— »Smaabølger, — den Smaabølge, der »smilede« og legede Tagfat og smadrede min Rygrad ved Kap Horn, den — — — — Aah de forbandede Bøffer.«

»— — — St. — St. — den stakkels, stakkels Mave,« sukker Rosalinde, — »men i Morgen.« — — »Ja i Morgen« afbryder han, »i Morgen maser Du mere i den, — Du kan sku sagtens, — Du har jo ingen.« —

Rosalinde ser beklagende ned ad sig, han har Ret, — hun har ingen Mave. —

Da opklares hendes gamle Ansigt, hun drejer sig om imod ham, smiler lyst. — »Du min egen e—g—e—n Ven, aldrig skal Rosalinde drømme om Havet mere — aldrig, det er det, jeg er bleven tynd af — tror jeg. I Morgen skal jeg spise rigtig meget — og i Overmorgen — og altid,« hendes Stemme jublede, — »og saa faar jeg Mave, og saa faar jeg Mavepine,« — hendes Øjne faar det sugende Skær, — »og saa, min eneste Ven, saa . . . Rosalindes Stemme bliver til frygt-

som Hvisken. — »Saa kan vi hjælpes ad. — Vi — to.«

Han svarer ikke. Han gider ikke. — — — — — — — Rosalinde og hendes Husbond gaar langsomt op mod Skulleleje. —

— Havgusen omslører de to mørke Skikkelser, og hendes Stemme, der lyder dæmpet inde i Taagen, døer langsomt bort. — — — — —

— — Langt ude fra det sortnende Hav kommer Gusen, — og Konkyliesuset bringer Bud fra fjerne havomflydte Øers dybe, stille Skove. —

GOLGATHA STUDIEN

(1911)

Eloi, Eloi, Lama Sabachtani! —

Jeg vendte mig forundret mod Overlægen, da jeg hørte de fire Ord blive sagt bag mig, med en mørk Stemme, og med en Betoning, der lød trøstesløs og træt.

Han smilede bittert.

— Kender De ikke de Ord, spurgte han.

— Jo. — Jeg spejdede i hans Øjne.

Det var saa underligt at se ham staa foran mig med graablege Øjne og stivnede Mundvige. Han havde under vor Ronde i Anstalten vist sig for mig som en kynisk, vittig og velbegavet Verdensmand, han havde ledt blodskudte Morsomheder frem, hver Gang vi var stand-

set udenfor en Celledør; han havde causeret over det sprudlende Vanvids mangfoldige Nuancer. Jeg havde nok hørt en Hæshed i Latteren, der gjorde den unaturlig, men alligevel var hans pludselige Forvandling overraskende.

— Tror De, jeg er ved at blive gal, spurgte han og lo anstrengt.

— Jeg ved ikke, sagde jeg oprigtigt, — jeg troede ikke . . . . .

— Nej! Han sukkede dybt og gjorde et pludseligt Kast med Hovedet. Saa sagde han i en ligegyldig Konversationstone, — De ved ikke rigtig, om jeg for Alvor kan mene, at Jesus sidste Ord fra Korset bør sættes over Anstaltens Port.

— »Min Gud, min Gud, hvi har Du forladt mig.« Tja, — eller Horat f. Ex. — Hun ender i en Fiskehale. Man har Valget, man kan kræse for sin Kynisme eller sin Religiøsitet.

Han stod lidt og smilede svagt.

— Det er nu det mest talende, det der ikke staar over Porten.

Overlægen gik hen til Celledør Nr. 29 og drejede Klappen, der dækkede Kighullet, fra. — Han derinde har faaet Nr. 29. Jeg gav ham den Celle, fordi 29 er et Primtal. Staklen derinde er heller ikke Multiplum af noget.

Overlægen fik et Anfald af Flint-Latter. — Han er absolut original helt igennem. Hans Idioti er ikke Godtkøbskram, nej, gedigne Ting lige til Bunden. Han var original, før Hjernen brast, og den forunderlige Gud har ikke nænnet at gøre ham banal, da han gjorde ham sindssyg. Rigtig pænt tænkt. Slyngningerne bag den gule Pandeskal er i et frygteligt Urede, men der er alligevel saa meget System i det, at han ved, hvordan en Idiot skal opføre sig, uden at blive

kedsommelig. Det er ikke alle normale Mennesker, der ved det.

Der lød en tør Latter inde fra Cellen. Overlægen tav og lyttede. Hans Ansigt lo ikke mere.

Latteren derindefra var en Kæde af de sære afsindige Lyde, som jeg i Dagens Løb havde hørt saa ofte. Men der var noget menneskeligt i Lyden, som gav mig en underlig Tanke, og jeg følte ligefrem Uhygge, da Tanken i samme Nu fandt Udtryk i Overlægens Ord.

— Før Menneskene kunde tale, medens de endnu var sunde Dyr og kravlede paa fire, da kunde de le. Latteren var den eneste Lyd, de kunde skabe i Struben. De lærte senere at gaa paa Bagbenene, og at tale — og græde. Latteren er en dyrisk Rest, ligesom Gabet og Strækningens Vellyst. Jeg er blevet klar over det, ved at lytte udenfor Nr. 29.

Jeg nikkede.

— De kan høre, blev han ved, — at Latteren er afsindig, at der næsten ingen Hjernefunktion ligger bag den, men alligevel rummer den en Anelse af Overmod og Nervøsitet. Man kan høre svagt, at han ler en Angst bort . . . . .

— Du bliver vel ikke vred, Morten Nagel, lød det pludselig derindefra.

Overlægen skubbede mig hen til Celledørens Rude, jeg mærkede, at hans Haand skjalv. Han aandede gispende.

Jeg saa' ind i Cellen.

Paa en Træstol, der var sat op mod Væggen, stod en ung Mand med Ryggen mod mig. Haaret var hvidgraat og hang i Tjavser ned over den fedtede Frakkekrave. I højre Haand holdt han en stump Trædolk. Haanden bevægede sig frem og tilbage i Luften, beskrivende en *Hyperbel*. Han drejede Ansigtet mod

Væggen og stirrede stivt mod en Plet paa Tapetet. Dolkens Spids famlede ned mod Pletten. Pludselig tog han sig til Næsen med den anden Haand, som om han vilde undgaa en Stank, og saa' ud i Cellen med et søgende, spørgende Blik.

— Hvor vil Du have Saaret, raabte han. Der var en saadan Kraft i Raabet, at Stemmen brast.

Jeg følte Overlægens Aande som en hed Damp mod min Nakke.

Den Gale førte Dolken ud i Rummet, stod vaklende paa Stolen, stirrede slugende mod Pletten paa Tapetet og skreg i Latter, — Du bliver vel ikke vred, Morten Nagel.

Saa huggede han Dolken mod Væggen af al sin Kraft, gled paa Stolen og faldt sidelængs ned paa Gulvet, som om han havde faaet et Slag i Ansigtet. Han rej-

ste sig paa Knæene, saa op mod Pletten og brød ud i en skrallende Latter.

— Du blev alligevel vred, Morten Nagel, ha ha ha ha ha-e! —

Hans Ansigt fortrak sig i Væmmelse og Rædsel, han kastede Dolken henad Gulvet, kneb Øjnene sammen og skreg.

— — — — — — — — — —

Jeg følte et Ryk i min Arm.

— Saa er der ikke mere, sagde Overlægen haardt, han næsten stødte Ordene frem. — Lad os gaa. — Næste Forestilling om ti Minutter, Hæ!

Vi gik tause henad Korridoren. — —

— — — — — — — — — —

— — — — —

Der blev drukket meget under Middagen. Overlægens Kinder fik en svag rød Farve, og jeg følte Hede i Hovedet. Han talte forceret om alt muligt, mest om Kvinder og Neurastheni.

Overlægen havde sine egne Begreber om Æstetik, — nemlig.

Celle Nr. 29 og dens mærkelige Indhold, berørte han ikke, men jeg følte, at det Øjeblik nærmede sig, da han vilde fare over den dolkende Gale. Jeg kunde se det i hans Øjnes Uro.

Han aabnede Døren til sit Arbejdsværelse og saa' paa mig med et tungt Blik, som væltede han en Menneskeskæbne over paa mine Skuldre.

Luften, der slog mig i Møde fra Værelset, var lummer, saadan forekom det mig. Jeg sansede svag Parfumeduft og skelnede blot Tæpper og Puder i bløde skumrende Konturer.

Det var vel Vinen og Dagens mange nye Indtryk der gjorde, at jeg følte mig svimmel. Mine Nerver var i Oprør, en Angst og Uhygge slog ind over mig. Jeg skjalv, da jeg hørte en Kontakts Smæk

bag mig — Riffelhane — og blændedes af Lyset, der jog i mine Øjne som Torne.

— Her hænger Niogtyves sidste Arbejde, lød det ved Siden af mig.

Jeg saa' mig om.

Overlægen pegede mod et Billede, et Maleri i greelle Farver, som hang paa Væggen over hans Arbejdsbord.

Jeg saa en svovlgul forreven Himmel med jagende Skyer og stivnet Sollys i blege Striber. Op fra Klippegrund rejste sig et Kors, og en Skikkelse hang paa Korset.

— Ja, det er ikke Jesus, det er Morten Nagel, der er korsfæstet dèr, sagde Overlægen. Der var en Klirren i hans Stemme, en Lyd som naar en Støvlehæl trædes ned i Skaar af Krystal.

— Det er saamænd kun Morten Nagel. ham, Morten Nagel, som slog niogtyve i Ansigtet. En regulær Lussing, ja. En

Lussing, der ramte dybt, helt inde i de Regioner, hvor Forstanden sidder og har travlt hele Tiden med et eller andet idiotisk.

Morten var død, da han slog fra sig, det var det mærkværdige ved Slagsmaalet. Lig plejer jo ellers at være fredeligt anlagte. Drikker De Cordial medoc, Hr.

Overlægen drog et affabelt Smil paa sit Ansigt, men Haanden rystede, og Likøren bredte sig som en fed Sø om Glassets Fod.

— Skaal. Sæt Dem ned, saa skal De høre Billedets Historie.

— Normale Mennesker bragte Niogtyve til mit stille Asyl for fem Aar siden. Han er gammel nu, men han var ung, da han kom.

Det var en Vinterdag med klingrende Frost. Jeg husker, at jeg frøs om Fingrene, da jeg skar en Gren af et Træ ude

i Haven, en Gren, som jeg egenhændig forvandlede til en Dolk, — den han endnu arbejder med.

Vi tog Foldekniven fra ham, da han kom, og han skreg som et vildt Dyr. Saa fandt jeg paa det Trick med Trædolken. Man bliver opfindsom, naar man altid omgaaes gale Mennesker.

Han var Maler altsaa. En dygtig Fyr, som De kan se paa hans Maleri. Læg en Gang Mærke til hans Himmel. *Ser* De ikke Tempelforhængene briste deroppe i Skyerne. *Aner* De ikke et iskoldt Pust mod Solen, fra en gigantisk Gudestrube. *Føler* De ikke Bevægelsen i Klipperne, se, — Korset svajer! Der er en almægtig uforsonlig Vrede i de skingre Farver. — Det Billede stinker af kravlende Kød. Forstaar De. Det er jo ikke Jesus, Maleren har sikkert aldrig troet paa den Højskoleprofet, nej, det er

den ubegribelige Guds Had til sig selv og sine Skabninger.

Der ligger et jammerfyldt Raab over det stakkels halvraadne Lig paa Korset. Hvilken mægtig Opfattelse. Det hele er et brølende »Hvorfor«.

Hvorfor skabte jeg Liv, som skulde dø. —

Og Jorden bølger, Klipper revner, Solen formørkes. Dens skiddengule Lys er som den bævende Flammes, der stiger op i Lampeglasset, baaret af Vægens Os.

Og Menneskene skriger over al Jorden. Hvi har Du forladt mig, min Gud. Og Gudens Svar er et Spark til Kloden. — — Se Korset svajer! —

Overlægen skreg. Han rejste sig op og skreg.

Korset svajede for mine svimle Øjne.

— Min Stue har lugtet af Lig, siden det Billede kom. Og jeg elsker det.

Han stønnede.

— Det er en Verden, det Billede, — en Religion.

Og da Maleren stod paa Tinden, gennemsitret af Genialitet, da kun en tynd Traad holdt hans Forstand i Tømme, da han stod i en Haanlatter mod Skaberen og følte sig bedre end ham, — da brast Traaden.

Liget slog den i Stumper og Stykker.

Morten Nagel blev *alligevel* vred, for han var normal, da han levede. Skulde det aandløse Lig fatte det Ufattelige.

Ha ha-e.

Jeg stirrede paa Overlægen.

Han stod som en Korsfæstet midt ude i Stuen. Hans Øjne hang som fortryllede ved Billedet. Han drejede langsomt Hovedet om mod mig. Øjnene var klare og gennemsigtige. Øjeæblerne trak sig sammen og videde sig ud, saa syntes det

mig. Det var som stirrede jeg en maaneklar Nat ned i det gennemsigtige Hav og dybt nede saa' to Gopler, der langsomt krympede sig sammen og strakte sig ud. — — —

Han sank ned i en Stol og bøjede sig henimod mig. Sveden perlede paa hans Pande.

— Jeg kan blive gal, hviskede han hæst. —

— Sommetider kan jeg blive gal, naar jeg er alene med Liget. Luften bliver sød og vammel. — —

Han aandede dybt, og hans Ansigt fortrak sig. Der var Fortrolighed i hans Væsen.

— Jeg *har* været oppe paa Stolen — med Kniven i Haanden. Min Stemme *har* raabt — Du blev alligevel vred Morten Nagel. — Forstaar De.

— Jeg *har* været der.

Overlægen førte Armene ud for sig. Hænderne beskrev en Kurve, — en Hyperbel, Hyperblen fra Celle Nr. 29.

Jeg — kendte Kurven.

— — Han skød varligt noget usynligt bort fra sig.

Med lukkede Øjne — og halvt fraværende, fortalte han Malerens Historie.

Jeg fik at vide, hvordan Golgatha Studien var bleven til. — — — — — — — — — — — — — — —

— — — Det er nede i en Kælder. Et kalket nøgent Rum. Der er højt fra Gulvets kolde Fliser til det hvælvede Loft.

Langs Væggene er der Hylder, brede Hylder. Og paa Hylderne ligger Lig. Friske Lig, og raadne. Lig, der knapt er kolde, og Aadsler, der har været sprættede op og er syede sammen — med store sløsede Sting. Sejlgarn, trukket

gennem Flænger i Huden. Knyttet sammen. Sløjfer!

Mennesker, der en Gang har levet, har tænkt og handlet, ligger som store døde Pakker i Presenninger paa Hylderne.

I Beholdere, fyldt til Randen af skidden Sprit, ligger Lig. Nede paa Bunden lyser hvid Hud — som Buge af store døde Fisk.

Infusorier driver dræbte om i Vædsken.

— — Det er over Midnat. —

En Buelampe, blændet med gulrødt Silketøj, sender et svangert Brandskær ud over Dissektionsstuen. Jordskælvsbelysning. Det uhyggelige sære Skin bryder i vifteformede Straaler ned over de unge Kunstnere, som i denne Dødens Gildehal arbejder paa Golgatha-Studien.

Kunstakademiets initiativrige Professor har skaffet sine Elever Tilladelse til

at arbejde i Dissektionsstuen, og Hospitalet har stillet et søndret Lig til Raadighed. —

Staffelierne staar paa Gulvet i en Vifte. Bag disse stirrer spilede Øjne i nervøse blege Ansigter mod et Plankekors, som er rejst mod Væggen.

Paa Korset hænger Morten Nagels Lig.

Morten var et gammelt Subjekt. Han havde en Nat drømt, at han var Barn igen, og at han havde en Moder. Og da han vaagnede op til sin Gigt, sin Tørst og sine Skægstubbe, blev hans rindende Øjne vaade af gode Mennesketaarer, og saa lod han sin mishandlede Krop med tilhørende Sjæl glide ned i sort mudret Vand. Der udaandede han. Et Par Bobler med slibrige Hinder gik i Stykker paa Vandfladen med en ensom Piben, og den Lyd blev Morten Nagels eneste Gravsang.

Han blev korsfæstet senere. Det blev hans Skæbne. Morten skulde have Nagler drevet gennem Hænder og Fødder.

— — —

— — Pensler og Knive skratter mod Lærredet, ført af skælvende, søgende Hænder.

Kunstnerne foreviger hans knudrede, krumme Ben, hans knystrede blaasorte Fødder og posede Mave, der er overbroderet med alskens sære fantastiske Ornamenter.

Han er ved at blive levende igen, og det kravlende Liv indenfor Huden, sætter sine Spor.

I seks Nætter har han hængt paa Korset. Han forandrer sig stadig. Hullerne i Hænderne er bleven lange Spalter. Spigrene knuser de opløste Fibre, og Morten synker langsomt nedad. Knæ-

ene stikker frem, spidse og magre. Huden er grønlig, Ornamenterne sorte.

I seks Nætter har Skikkelserne bag Staffelierne arbejdet rastløst.

Malerne har indaandet Beholdernes Spritdunster. Sød frugtbar Stank vælder ud af Hyldernes Pressenninger og kildrer dem i Næsen. — — —

— — Oppe i Natten drysser hvide Snefnug lydløst ned over levende Mennesker, som haster bort gennem Gaderne. Fred glider tyst ind i Sjælene deroppe.

I den brandluende Ormehal lyder Gispen, hæs Latter og skingrende Raab.

Bouquet la vanité og det dampende Aadsel paa Korset har blottet Nerverne. Angsten er i dem.

Skabertrangen kæmper blodige Slag i deres skælvende Sjæle, med Selvopgivelsen.

De skal jo ende som Lig engang. De

skal blive til døde stinkende Pakker. Hvorfor skabe. Hvorfor leve. —

Og Kunstneren i dem sætter Legioner af Tanker i Geledder mod Rædslens pjaltede forrevne Tropper.

Og de kvæler det rallende Raab om Hjælp, der gurgler i deres Struber. De ler som sindssyge. De haaner sig selv, hyler mod Skaberen. Guden. — Spytter paa Ligene, skyller Penslen i Spritbeholderen, stirrer med fordrejede Ansigter ned i Vædsken og følger Oliens sære perverse Slyngninger, indtil den finder Hvile paa et skørt Maveskind og ligger dèr, som Sandormens Spiral-Ekskrementer paa Sandbredden.

De haaner Morten Nagel, som med sænket Hovede hænger paa sit fattige Kors — og synker nedad.

Raab skærer krydsende ind i Raab. Vitser kolliderer i den forpestede Luft.

En Maler faar Latterkrampe, og det lyder som Lærred, der rives over i smaa hastige Ryk.

Yderst i Flokken sidder en ranglet, bleg, ung Mand. Han stirrer mod Lærredet og mod Morten. Et hungrigt Grin breder sig paa hans knoklede Ansigt. Øjnene straaler sygt.

Han rejser sig, de andre ser paa ham.

— Reservejesus, raaber han hæst og hoster.

— Reservejesus, deroppe paa Korset — med dit viftende Græs paa Maven, jeg har digtet Din Hymne.

Skingre Bravoraab.

Han springer op paa sin Stol, ser sig om, flænger Flippen og kaster den paa Gulvet.

Morten, Morten Nagel, tavse Aadsel, raaber han. — Du kan ikke synge mere.

Jeg kan — jeg kan synge endnu, jeg skal
— jeg — — skal — jeg — jeg — — —

— — — Jeg hører i Nætternes Stilhed
— i hvileløs Ro, — i lænketyngt Vildhed
— i usalige Stunder, der martrer mit Hig,
evige Toner, saa klare, saa fjerne,
som drypped de ned fra en synkende Stjerne.
— — De Lyde, — den Klokkernes Klemten —
over mit Lig. —

— — En truende, kaldende Bamren, —
— et rallende Raab, — en opgivet Jamren,
der vidende mumler — som Bølge paa Hav,
og haaner mit Liv, — de Chancer jeg ødte. —
Beskogrer min Moer, som i Veer mig fødte. —
— — Jeg hører den, — Klokkernes Latter,
over min Grav.

Jeg aner en Kravlen af Mider,
der æder sig frem — og yngler — og vrider
sig gennem min Hjerne — mit Øje — mit
Kød. —
— — Mit Kranie ser jeg — grinende synke

i Mulden. — — Jeg hører de Ligklokker ynke
og skadefro hamre — Skroget er ødt. — Han
er død. — —

— Hører Du, Morten, skriger Maleren gispende, hører Du. Din Gud har forladt Dig, han forlod Dig, da Du fødtes. Ha ha—e.

Han slynger en Pensel mod Liget. Den borer sig ind og bliver hængende.

Et sprængt Brøl slaar sammen om ham. Hans Ansigt fortrækker sig, og han gaar ned.

Mere, skriger en dyb Stemme, — mere.

En anden rejser sig. Blikket flakker rundt langs Hylderne, han strækker Hænderne opad og siger i stigende Ekstase:

— Der kredser en Klode med jagende Hast,
igennem de evige Sfærer.
Som et rorløst Vrag med dinglende Mast

som en Bold for Orkaners hvinende Kast,
slig jager en Klode med prisgiven Last,
igennem de evige Sfærer.

Der runger et Ekko af Tusinders Skrig,
igennem de evige Sfærer.
Et Dødsrædslens Veraab fra Slægternes Krig,
et Dødsangstens Hævnskrig mod Gudernes Svig.
Der glider en Stank fra forpestede Lig
igennem de evige Sfærer.

Der sitrer et flammende svovlgult Skær
igennem de evige Sfærer.
En Ildtunge slikker i Stjernernes Hær
et rygende Baal af Bjerge . . . . . .

Liget paa Korset bevæger sig i et Ryk nedad. Maleren griber sig til Struben og vakler.

— Bliv ved, raaber den blege Maler, som improviserede før. — Morten vil blot applaudere.

Ingen ler. Alle stirrer mod det forhaanede Hylster.

— Er I bange, skraaler han. — Er I bange, ha, ha, ha—e. Han løber op mod Korset.

— Rør ham ikke, lyder en Stemme, — jeg — jeg er færdig nu — med Billedet.

Alle flokkes bag Staffeliet. Rædde Øjne søger Liget.

— Er Du færdig, kommer det skingrende fra den blege Maler. — Er det Jesus, det der?

— Nej, svarer Maleren med mørk Stemme. — Det — er — ikke — Jesus, — det — er kun, kun — ham, Morten Nagel. — Der mangler noget.

— Der mangler noget, gentager den blege. — Der mangler ogsaa noget paa min Jesus.

En sær Stemme lyder fra det yderste i Flokken.

— Der mangler Saaret. *Saaret* i Siden.

— Saaret, skriger den blege og trækker sin Kniv, — Saaret, genialt. Hvem var det, der talte.

De ser paa hinanden.

En silende Lyd høres fra Korset.

Ingen svarer.

Den blege ler hidsigt. En knækkende tør Latter, og løber op mod Morten Nagel. Han sætter en Stol ved Siden af Korset og staar op paa den.

— Saaret, hvor vil Du have Saaret, ha, ha.

Han griber sig til Næsen og Kniven famler opad langs Ligets Side.

— Dèr, kommer det nede fra Staffeliet.

Det lyder som et Browning Skud.

Den blege Maler ler hæst, fører Kniven ud i Luften og raaber: — Du bliver vel ikke vred Morten Nagel. Ha ha ha ha—e.

Hoben stirrer med tilbagetrængt Aandedræt.

Han støder Kniven i Morten Nagel, til Skaftet.

Det giver et Sæt i Liget, den ene Haand flænges, Armen glider ned, svinger over og den opløste Hand rammer Maleren i Ansigtet.

Han tumler ned af Stolen, sidelængs, rejser sig paa Knæene, ser op mod Morten og bryder ud i en skraldende Latter.

— Du blev alligevel vred, Morten Nagel, ha ha ha ha—e.

Pludselig stirrer hans Øjne ud i Luften. Ansigtet fordrejes. Det er som saa' han ind i Helvede.

Han skriger. Et langt, dybt Rædselsskrig. — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

— — Overlægen raabte det sidste Ord op mod Golgatha Studien.

Saa greb han Likørflasken.

Tunge Sveddraaber perlede paa hans Pande. Stille sagde han.

— Den blege Maler fik Celle Nr. 29. Han er ikke Multiplum af noget. — Drikker De Cordial Medoc, Hr. —.

KONTRAKTEN

(1912)

Vi spillede Skak, den unge bedaarende Frue og jeg. Vi sad paa Altanen, der vendte ud til Sundet, hin Sommeraften, da jeg fortalte hende, at jeg var Morder.

— Det er saa utroligt, at en ung livserfaren smuk Kvinde sætter sig til at spille Skak, — fredsommeligt — med en Yngling som jeg, der, uden at belemre mig med et Skær af utidig Selvbevidsthed, kan mene, at jeg mulig kunde faa Tiden til at gaa for hende paa en anden og mindre søgt Maade.

Jeg nægter ikke, at jeg elskede hende svagt. Hun var lidt af et Indbegreb. Hendes Latter var stille og behersket, og

hendes Stemme lød hæst og monotont. Hendes Bevægelser var bevidste, og de var skønne. Hendes Paaklædning var søgt, kan man sige. — Naar en Kvinde med Kultur, vælger sin Dragt med Smag, med en Smag, der til mindste Enkelthed fremhæver hendes Fortrin, — saa er hun søgt.

Dersom det er Definitionen, og det er det i Almindelighed, saa bør en Kvinde være søgt.

Jeg elskede den unge Frue, som jeg elsker en vanskelig Parfume, der dufter meget svagt.

Jeg tror ikke, at den unge Frue elskede mig, men jeg tror, at hun forstod, at jeg bedre end de fleste andre kunde goutere hende, og at jeg derfor — i Kraft af Livets store egoistiske Grundformel — interesserede hende.

Et gensidigt Kærlighedsforhold er kun

under ganske særlig sjældne Omstændigheder æstetisk, og Civilisationen har desværre udstyret sine Ofre med meningsløse og altødelæggende Krav til Æstetik.

Hvis hun havde elsket mig, saa havde jeg selvfølgelig ikke sat videre Pris paa hende.

Vi spillede Skak.

Solen gik ned et Sted langt ude over Sundet, og Himlen var rød.

Den unge Frue garderede sit udsatte Taarn med en Bonde og sagde — De ser saa fortabt paa Himlen; — hendes Stemme lød ironisk — det er saa dejligt sentimentalt, — naar Solen gaar ned. —

— Jeg er aldeles ikke sentimental. Frue. Alle tror det. Jeg er kun en sølle ensom Fyr, der forlængst har tilegnet sig denne Haabløshedens Ro, som er den eneste Lykke for en Mand, der spilder sin Tid med at tænke. —

— Og en Mand, der er sig selv bevidst, — fortsatte den unge Frue spydigt, medens hun dræbte en af mine Bønder.

— Sig selv bevidst, selvfølgelig. Abnormt om man ikke var det. — Hendes Øjne saa' søgende og en Smule mere udfordrende paa mig, end Situationen krævede.

Jeg smilede. — Kære Frue, spar det. Er det da ikke Bevis paa Selvtillid, at jeg tør vove mig op til Dem, at jeg tør sætte mig her hos Dem, her ved et lille Bord — og spille Skak. — Har De rigtig mærket hvor berusende Luften er. Hvor mærkværdigt uklart man tænker. Det maa dog være Selvtillid, Kendskab til egen Ro og egne Kræfter. De véd jo, at jeg finder Dem dejlig. De véd, jeg elsker Deres Stemmes kælne Syngen, selv naar De er ironisk. De véd, jeg elsker Deres

Øjne, at jeg tilbeder Deres slanke Hænder. —

Der gled en Trækning over den unge Frues Ansigt. Noget konvulsivisk bevægede hendes tunge, røde Læber.

— Det er min Springer, det skal gaa ud over, ikke sandt? spurgte hun afbrydende, uden at se paa mig.

— Det er maaske Deres Springer, — jeg gjorde et Skinangreb paa hendes Dronning.

Hun lænede sig mageligt tilbage i den bløde Stol og aandede dybt. Hendes Bryst bevægede sig, saa at de hvide romerske Perler, der hang i et Smykke paa det gennembrudte sorte Silkeliv, vred sig og krøb som Mider.

— Og det er Dem, der trækker, Frue.—

Hun flyttede sin Konge og saa' forborgent paa den, idet hun lod Fingrene glide hen over den.

— Spiller vi paa Liv og Død? Jeg synes, De satte den Konge saa uhyggeligt eftertænksomt. —

Hun saa' alvorligt paa mig. — Jeg tiltror Dem, at De stilfærdigt kunde spille Deres Liv bort, — eller en andens. —

— En andens, det er bedre. Selv om man tror paa en Gud, saa er Ens eget Liv dog mere værd end en andens. —

— Og De gider jo næsten ikke leve. — Fruens Stemme blev igen sarkastisk. — Medmenneskers Liv maa ikke være meget værd for Dem.

— Hvor kan Ting, jeg ikke ejer, have nogen Værd for mig. —

— Aah, jeg tror nu ikke paa Folks Blaserthed i den Retning. Naar det først kommer dertil, at man skal dræbe, saa tror jeg, Værdien vokser. —

— Takker for Prædikatet »Folk«

Frue. *Jeg* taler af Erfaring. De glemmer at trække, det er Deres Tur. — Jeg har nemlig slaaet et Menneske ihjel! —

Fruen flyttede en Springer. — Har De slaaet et Menneske ihjel? —

— Ja, for et Aars Tid siden. — Det gør mig ondt for Deres Taarn, De oversaa' min usselige Bonde. —

Fruen tog Bonden med sin Løber. — Skar De Halsen over paa ham? —

— Nej. Det er saa brutalt. Jeg er civiliseret — og human. Jeg pinte ham kun ihjel. —

— Sludder. —

— Jeg beer. Pas paa Deres Dronning. —

Fruen garderede sig. — Lad mig høre lidt om det, — Hr. Morder. —

— Kæreste Frue, jeg ventede det Ord. Det var banalt, undskyld. — — Hvert

tredie Menneske er Morder, — efter min pessimistiske Opfattelse. Hvert tredie Menneske har i gudhengiven Uvidenhed skilt en Medkristen af med Livet. Jeg forsikrer. —

— Jeg forstaar ikke. —

— Gør ikke noget. De forstaar d'Hrr. og Damer Mordere saamænd heller ikke. Derfor er de lykkelige. —

— Men De? —

— Jeg forstaar det altsaa. —

— Og De er lykkelig? —

— De glemmer Spillet, Frue. Jeg er ikke lykkelig, men jeg er jedenfalls heller ikke ulykkelig i Anledning af Møllerens Davids Død. Det var David, jeg slog ihjel. Hvorfor skulde jeg være trist? Jeg er jo ikke værre end de andre. Jeg trak min Løber. — Madame. — Jeg maa til min spæde Ros tilstaa, at da jeg tvang David til at skrive den skæbne-

svangre Kontrakt under, kunde jeg ikke bestemt afgøre, at han vilde dø af det, men jeg øjnede dog Muligheden. — Det var et ondartet Træk, De der gjorde. Jeg er mat, — nej. — Jeg er nervøs, tror jeg. —

— Dog. —

— Det er ikke Mølleren. Jeg har sovet roligt siden. David har ikke staaet foran min Seng i maanelyse Nætter, — gennemsigtig — med taarefyldte Øjne. — Og han *var* dog glad ved Livet. — Frue, Deres Anisette er fortræffelig, maa jeg være vulgær og sige Skaal. Tak, det er Deres Tur. — Jeg finder det sørgmodigt, at de bliver ved med den Løber. — Jeg kunde have Lyst til at fortælle Dem lidt om David, ikke fordi — nej det Taarn kan De ikke gøre Fortræd, — ikke fordi, han er særlig typisk, og det er han maaske alligevel, — men fordi, De skal indse,

at jeg aldeles ikke er sentimental, Folk maa tro om mig, hvad de vil. »Folk«, som De saa smukt sagde før, maa mene ganske, hvad de vil. Jeg interviewer ikke Patienter fra Blindeinstitutet, naar jeg vil vide noget om Gaugin og hans Kunst. Den Bonde er fortabt. Jeg tror, De taber. — David, naa. — Jeg vil begynde med Begyndelsen. — Nej, De skal ikke sætte Dem til Hvile. Vi kan udmærket fortsætte Spillet. — Jeg foretog de forberedende Øvelser til Anlæget af et Elektricitetsværk et Sted ovre i Jylland. Der var en Vandmølle i Landsbyen, og Møller en hed David. — Nu er han altsaa død. Jeg var med til Begravelsen. En sjælden stemningsfuld Begravelse. En klar Efteraarsdag med blaa skyfri Himmel. — Frue, jeg skal ikke fortabe mig. De trækker, ja. — De ser saa underlig paa mig. Jeg véd næsten ikke, om det

er rigtig at fortælle Dem det, jeg oplevede med David. — Et Menneske, der er dumt, vilde ikke tage Skade, men De, ja det er i Grunden saa dagligdags, det skal blot sees med Briller, hvis slebne Glas giver det Sete og Oplevede dette sære Skær, som kun Forstand kan skabe. —

Den unge dejlige Frue saa' paa mig med et Blik, der . . . det er ikke alle Tanker, man skriver ned, men jeg vil dog sige, *at vi Stakler, hvis Liv formørkes af fuld Bevidsthed om det, der sker,* vi har enkelte sejrrige Øjeblikke, vi fejrer enkelte Triumfer; jeg vil tie om sligt, det kommer let til at se ud som Pral. — Fruen saa' paa mig, hun saa' dybt i mig, og alle hendes Tanker var mine.

Jeg fortsatte. — At lave et Elektricitetsværk betyder for det første Start af en Serie Brandmøder i det lokale Forsamlingshus. — Det er slet ikke saa mor-

somt at være Forsvindingspunkt for en Række Ansigter, der kun afspejler dum Mistro og Urokkelighed. Men man er jo ung og vil tjene Penge. Jeg slog altsaa ud med Armene og fortalte sælsomme Ting om Glødelamper og Volt og Ampère og Ohm, og hvad alt det Vrøvl nu er kaldet, og da jeg havde sludret længe nok, fik jeg Agrarerne interesseret saa intimt, at de var nødt til at skrive under paa noget Tøjeri, jeg havde skrevet op. — Ja, Frue. De maa redde Deres Springer. — Nødt til det, sagde jeg. Det morer mig at beherske et halvt Hundrede voksne Mandfolk. Stikke dem saa mange Bemærkninger ud, hilde dem saaledes, at de indbyrdes skammer sig for hinanden — aah, undskyld, det er min Tur. Her har De en Løber, spekulér over den — og villigt gaar til Slagterbænken som umælende Dyr. — De tog Løberen; det

var ogsaa den simpleste Løsning, men det gør mig ondt. — Slagterbænken, sagde jeg, og det var forkert. Det *var* til Deres eget Bedste, jeg raadedé Dem, men det kunde akkurat lige saa gerne have været til deres Ruin. Vær overbevist, Frue, det er lettere at drive 50 Mand ud i ukendte Distrikter end Een. — Jeg skal altsaa have noget, der kan forskrække den Springer dér. De taber, Frue. — Bien. Jeg fik Sagen ordnet og manglede kun »the missing link« — Møller en David. Ja, han gik til Slagterbænken, og det var Synd. Indrømmet. Jeg faar Taarer i Øjnene — næsten. Han var det eneste *Menneske,* jeg traf i den Landsdel. — At være Menneske, det bødes der som bekendt for. — Han *maatte* herunter. — De andre Bæster, vær ikke vred over Ordet, for de *var* Bæster, de lever videre og bliver federe for hver

Dag. — Det er mig, der skal trække. — Ja, er De glad ved den lille indadvendte Bonde? — — David var en dejlig lille Mand. Graasprængt, nogle pragtfulde Øjne havde han. Og saa stilfærdig og beskeden, som han var. De gør Dem ikke noget Begreb. — Jeg elskede David. — Naar jeg sad midt imellem Bønderne og løj, løj saa Vandet stod mig i Øjnene. — Naar jeg svimmel rasede af Sted i ubehersket Sejlads over Fantasiens grænseløse Oceaner, saa kunde David gaa hen bag min Stol, denne gamle Mand, — og lytte til — og tro hvert Ord, jeg fortalte. — Kære Frue, gør dog et Træk, vi bliver aldrig færdige. — Jeg fortalte saa meget. Jeg præsenterede en Akkumulator som det enkleste Apparat, der er til. En Akkumulator er det vanskeligste Uhyre i Verden. — Og David troede mig ligesom alle de andre. Den lille Mand, der al-

drig havde været nødt til at tænke en Tanke, stod bag min Stol og nikkede eftertænksomt. — Jeg kunde have sprunget op og sagt til ham, — David, David, Du er saa gammel som min Far. Jeg vil ikke have, at Du skal tro paa mine Historier. Pokker med alle de andre, de er ikke for gode til det, — min kære David, lad os gaa. Du er kysk og uberørt som en ung Kvinde. — Du er det bedste lille dejligste Menneske, jeg har truffet i mit Liv. Kom, lad os gaa. Lad os gaa hjem til din Mølle. Vi vil lytte til den evige Klapren fra Vandhjulet og Vandets Brusen Dag og Nat. Lad os se hinanden i Øjnene, forknytte som vi er. — Lad os føle hinandens Hænder. — — Jeg gjorde det ikke. Intet af det altsammen, gjorde jeg. Selvfølgelig. — Ja, Frue, nu gaar Deres sidste Springer al Kødets Gang. Jeg er en daarlig Fyr. — Jeg gjorde det ikke,

siger jeg. Jeg løj videre og David lyttede. Havde jeg sagt min Mening, saa havde de jo troet, jeg var gal. — Naa nu er det nok mig, De venter paa. — Selv David vilde intet have begrebet. Det er jo det salige, dejlige, det skønne, at alt hos saadanne Mennesker er Væsen, — ikke Forstand. —

Den unge Frue drejede en slagen Brik mellem Fingrene. — Hvad skulde De David? —

— Tak, fordi De holder Traaden for mig. Jeg er saa filosofisk i Dag, jeg véd ikke hvorfor. Davids Mølleaa skulde levere Vandkraften til Elektricitetsværket. Vand var der nok af. Akkumulatoren skulde fyldes om Natten, og saa blev der alligevel ikke brugt Vand til Møllen, det løb bort gennem et Stigbord. David kunde ikke miste en eneste Draabe Vand ved det Arrangement. Han skulde kun

forpligte sig til at modtage 150 Kroner om Aaret og afgive nogle faa Kvadratmeter Grund til at bygge Værket paa. Det var det hele. Ren Gevinst for ham. — Jeg er nok gaaet i en Fælde, det havde jeg ikke ventet af Dem, Frue. Mine Følelser kølnes. Nu siger jeg Skak. David turde ikke skrive under paa Kontrakten, og for at De kan forstaa, hvorfor han ikke turde, maa jeg sige et Par Ord om ham. Han var sidste Skud paa en Slægt, der havde ejet Møllen i umindelige Tider. Hans Fader var født dér, og hans Bedstefader og Oldefader. Frue, det er nye, ukendte Mennesker for Dem. Deres Tanker er anderledes end vore, deres Begreber anderledes. Her i vor infame Verden er den eneste Basis for alt — et Navn paa et Stykke Papir. Penge — vi véd knapt, hvad det er, — men et Navn ved Siden af et kasseret

Stempelmærke, det véd vi, hvad er, det er nemlig Partoutkort til alt Liv. Vi kender intet til Æresbegreber. Vi styrter til Rettens Skranke. Ord i gamle, støvede Bøger afgør, om vi er Slyngler eller ej.

David havde Penge i Dynger. Han anede ikke, hvad Penge var, for han havde aldrig behøvet at kere sig om det. Han havde aldrig skrevet sit Navn — generer det Taarn Dem, jeg skal gerne flytte det — *aldrig,* siger jeg, Frue — skrevet sit Navn paa et Stykke stemplet Papir. — Var jeg kommet til David og havde sagt: Kære Ven, jeg skal bruge 10,000 Kroner, laan mig dem i et Par Dage, saa havde David taget et Greb i sin Chatolskuffe, og jeg havde faaet Pengene med et trohjertet, glad Smil. David vilde have været rigtig glad for, at han kunde gøre mig en Tjeneste. —

Men havde jeg sagt: her er en Veksel, vil De ikke være saa god at kavtionere for mig, eller jeg blot havde budt ham en Kvittering, — saa var David flygtet fra mig. Han havde troet, at jeg vilde bedrage ham. At han skulde gemme et Papir med mit Navn paa, — nej, der maatte sandfærdig være noget forkert ved den Ting. — Saadan var David, og saadan havde hans Slægt været. — De maa være lidt forsigtig nu, jeg kunde have taget Deres Dronning. Denne Gang var jeg Gentleman. — David spiste sin Davre og sin Uh'ne og sin Mel'meh og sin Næt'teh, han gik til Ro med den synkende Sol, og han stod op med den gryende Sol. Han røg sin Pibe og sagde Guds Fred og God Dag til de Kendinge, hvis Vej faldt indenom den stille Vandmølle med det klaprende Hjul. Vandsuset gennem Stigbordet, dets Mumlen

og dybe Klunk under Broen og Aftenvindens Hvisken i Havens gamle Træer, var de eneste Lyde, han kendte. — Frue, det er ikke fair. De benytter Dem af min Distraktion. Jeg skal lave noget mærkeligt med Springeren, det er en herlig Brik. — Guds Fred hviler over den svale Mølle, og saa kommer jeg, Københavneren — i Sportsbenklæder og Wiklers og det hele. Lige fra Østergade kommer jeg — og skraaler op om Elektricitet i blanke Traade, om Dynamoer og Elektromotorer, Akkumulatorer og automatiske Celleskiftere, Kortslutninger og Ildebrande. — De er henrivende brutal i Deres Spil, kære Frue, man behøver ikke at faa Skrupler, Jeg *har* trukket. — David skal have alt det Utøj op ad sin gamle Mølle. Og ikke nok med det. Jeg afbremsede en Kværn for at kunne maale Vandets Kraft.

Jeg bremsede, saa Ild og Røg stod ud af de skæve, mosgroede Vinduer. Jeg kom med Larm og Spektakel, — og David, han krøb sammen i Angst og onde Anelser. — Inde i Folkestuen, henne i Krogen ved Vinduet, hvor de grønne Træbænke stødte sammen, sad David rystende og ulykkelig og talte i sin Fortvivlelse Bornholmerens langsomme Slag, indtil Stemmen slog Klik for ham. — Jeg siger Skak med den Bonde, Frue. — Mine Chancer er fine nu. — Forstod De ikke David, den elskelige gamle Mand. Jeg bilder mig ind, at jeg forstod ham, men jeg *skulde* jo have det Værk lavet. Hvad gjorde det, at jeg ødelagde hans fattige, ubevidste Sjælefred, naar blot jeg tjente mit Honorar paa Værket. — Hvad vil De have? — min Løber, det er umuligt. — David turde ikke skrive under paa Kontrak-

ten Hans Frygt var latterlig. Alvorlig talt, Frue — hvad véd jeg. David *skulde* skrive under paa Kontrakten. Jeg var ham overlegen, — perdu med ham. Skulde jeg lade en Forretning gaa i Stykker paa en gammel Mands Idioti. Aldrig. —

I en lille Stationsby, Gjorup hedder den og ligger midtvejs mellem Viborg og Herning, var der et Værk noget lignende det, jeg vilde begave Davids Fødeby med. Saa rejste jeg til Gjorup med David. — Jeg *skal* nok slaas ihjel, jeg kan ikke taale at miste det Taarn. — Det var en henrivende Efteraarssøndag. Et gudedejligt Vejr. Vi saa' paa Værket. Ejerens Kontrakt blev læst igennem. David nikkede eftertænksomt og var tilfreds. Og da det var forbi, gik vi en Tur ud paa Heden. Der var Hede overalt, vi kunde ikke undgaa den, og der

var dejligt derude. — Tilgiv, det er min Tur. — Kirkeklokkerne ringede ud over Heden, og Folk i tunge, sorte Klæder kom vandrende langvejs fra, ad slyngede Stier. De guldsnittede Salmebøger skinnede i Solen. David var glad som et Barn. Og jeg var — Frue, De maa ikke le. — David og jeg, vi gik med hinanden ved Haanden — ud over Heden — som to Vorherres smaa lykkelige Børn, — og vi lo. —

— Hvorfor? — Fruen kunde ikke lade Lejligheden gaa fra sig.

— De smiler alligevel, men jeg kan se paa Dem, at De véd, hvorfor vi lo. — Herre min Gud. — Fordi vi var til, fordi vi levede i denne dejlige Verden. —

— Er Verden nu pludselig bleven dejlig?

— Jeg kunde saa udmærket godt svare Dem, men hvorfor fægte? — Verden er

sommetider dejlig. — Vi glemmer vist Spillet. Det er Dem, der trækker, saa vidt jeg husker. — Jeg kunde blive ved at fortælle om den Søndag. David pludrede som et lille Barn. Han pegede paa Telegraftraadene, der hang som Spindelvæv af drevet Guld i Solskinnet. Vi talte med alle de Folk, vi mødte paa Stierne. — David sagde, at Kirken var smuk, spurgte om der var Orgel. — Jo-e, det var der. — Gudskelov, at der var Orgel, det var alligevel saa dejligt. — Guds Fred, Farvel. — David snakkede om alt muligt, han snakkede hele Tiden, for David var *angst*. Han var rigtig hjerteangst og turde ikke tænke paa Kontrakten. — Jeg lo og talte i Munden paa ham. Vi havde det rart. — Aah, kære Frue, nu skal jeg trække, det er igen den kedelige Springer. Skak. — Om Eftermiddagen tog vi tilbage med

Toget til Viborg. — Skak. — Her var det, jeg slagtede ham. — Stadig Skak. — Vi gik ind paa et lille Hotel og bestilte Mad. — Bøffer, raabte han kækt. — Vi skal have rigtig store Bøffer — ikke, Ingsenør. — Jo, nogle mægtige Svende, — sagde jeg. — Vi fik Bøffer, og da vi havde spist, drak vi Kaffe. Jeg bestilte Sherry-Brandy. Det er sødt og godt, det maatte være noget for David. Han drak ellers aldrig Spiritus. — Min Kompliment, Frue, De klarede Situationen. — Da han havde faaet det første Glas, var han »snurren«. Jeg skænkede op igen, og vi klinkede. — Skaal, David. — Skaal, Ingsenør, — sagde han, og hans trofaste, gamle brune Øjne lo imod mine. — Skaal. — Jeg har netop en behagelig lille Bonde, jeg kan ikke tro, De klarer Dem. — David fik et Glas til — og et til. Og saa tog jeg Kontrakten frem og lagde

den over til ham. — Her er min Fyldepen, David. — Lad os nu faa den Historie ud af Verden. — Jeg talte til ham i en Tone som til en lille Dreng, der bliver lovet Syltetøj, naar han først vil spise sin Havregrød. — De glemmer igen at trække, Frue, red det Taarn, saa skal jeg fortælle Dem noget mere om Mordet. — Tak. — Saa tog jeg Taarnet. — David var ved at knække over af lutter Velvære. Hans Øjne straalede. Han trommede med Fingrene paa Bordet, han, som ellers altid sad med Hænderne foldede i Skødet. — Bommelom, bommelom, bommelom, bom, bom, bom, bom, — her kommer Jens med Fanen, — hi-hi-hi. — Ingsenør, jeg kan saa godt lide Dem, — jeg kan saa godt saa godt lide Dem. — Bommelomme-lomme-lomme-lomme-lomme-lom. — Bom. — Hi-hi-e. — Vil De lade Deres Dronning i

Stikken. — Er det Davids lille glade Kæfert, der adspreder Deres Tanker. — Tak. Skaal, David. — Jeg fyldte hans Glas, og han drak. — Skaal, Ingsenør. Vi har rigtignok ordentlig været ude og slaa i Bordet i Dag. — Bommelom. — Hvor er det, jeg skal skrive mit Navn, — hihi. — Bommelom. — Jens med Fanen. — Jeg viste ham Stedet, og saa skrev David sit ærlige Navn med rørende skæve Bogstaver. — Bommelom. — Jeg oversaa det, nyd min Dronning med Andagt, Frue. Jeg klarer mig alligevel. Hvorfor ser De saadan paa mig? — Er jeg en Slyngel? — Jeg reder en ganske almindelig Forretnings psykologiske Traade ud, — er jeg en Slyngel? —

— Jeg synes det, — kom det haardt og hæst.

— Hvorfor, kære? — Jeg siger Dem, enhver Jøde, enhver Kristen — ethvert

Dyr med Religion, — der lever af at handle med Medskabninger, vilde bære sig ad som jeg. *Hvorfor* er jeg en Slyngel? —

— De véd, De bærer Dem forkert ad, det véd — Dyrene med Religion, — som De udtrykker Dem, ikke. —

Saamænd véd de saa. Maaske ikke altid saa klart, medens Forbrydelsen staar paa, men bagefter. — Erfaringer overføres. — Jeg tillader mig at sige Skak, kan De redde Majestæten? — Det havde jeg ikke troet. — Fint Træk. — Nej, nu er det Dem, der er sentimental, Frue. — Det er det hele. — De ser ikke overlegent nok paa David og hans Eksistensberettigelse. — Vi bliver sikkert ikke enige om det. —

Fruen smilede. — Jeg kan godt lide Dem, trods alt. —

— Takker, kære Frue. Det er gan-

ske gensidigt. Havde jeg ikke vidst, at De turde se den rene Bestialitet i Øjnene, — nøgen og plyndret for alle de forløjede Egenskaber, vi sensible Mennesker ynder at udstyre den med, — for saa at give den forskellige Kælenavne: Smartness, Kærlighed, Venskab, Moderfølelse, ak, jeg kunde blive ved, — saa havde jeg aldrig fortalt Dem om David. — Jeg kører paa med Taarnet. — De er i Forlegenhed, — holder De Liv i Dronningen? Jeg er sønderknust. — Frue, De vil sikkert se Charmen i denne stilfærdige Forbrydelse, Davids Nedsabling. — Værsgo' — Skak. — Vi sad i et lille Restaurationslokale omgivet af Mennesker, der larmede og drak. — Vi var Fremmede her. David sad og trommede paa Bordet og ødelagde sit stakkels Liv i en gemytlig lille Donnert. Han er kommet ude fra en stille Vandmølle, der ligger

ensomt og forglemt. Civilisationens eneste Tegn er Lokomotivets fjerne taagede Fløjt bag Skovene. — Jeg kommer fra — vi flytter Kongen, — jeg kommer fra København. Lige fra Centret af det hele. Den sidste Operette synger i mig. Det sidste Karnevals afsindige Flirt og umenneskelige Kvanta Champagne syder i Blod og Bevidsthed, Bilhorn og Sporvognsklemt og Kafémusik og Varietéinteriører svirrer i mig. Betalte Kys brænder paa mine mishandlede Læber. — Bomme-lomme-lomme-lomme-lom. — David og jeg er glade for hinanden, jeg skiller ham venligst af med Livet, — i Vidners Overværelse. I en skummel lille Stue med fugtigt, graagrønt Tapet, der hænger i Flager, — i en ensom Flække med øde Gader, — der laver jeg Forretningen med David. — Bommelom, hi-hi. — Javel, det er

mig igen, — her er en modig Bonde, som bliver til en Dronning. — Naa. Vi rejste hjem, vi fulgtes til Langaa. — David sad og blev ædru og tavs undervejs. — Han sad og blev gammel, Frue. — David saa' grædefærdig paa mig, da vi skiltes. Han stirrede forvildet — med taarefyldte Øjne paa min Jakke. — Dér, hvor Brystlommen var og Kontrakten med hans stakkels Navn laa. —

— Faawall, Ingsenør, — kom det graadkvalt. — Farvel, David, vi har haft det rart. — Ja . . khlah . . . Det gik i Stykker for ham. Der var noget tykt, som brød op i hans Hals. — Han nikkede og gik henad Perronen.

— Solen sendte sine sidste Straaler gennem Granplantagen, der ligger ved Stationen. Perronen var tom. Der var kun David. — — Vi glemmer helt at drikke, Frue. — Skaal endnu en Gang.

— De røde Straaler kastede en lang, sitrende Skygge efter ham. — Ja, Frue. — Jeg har endnu en Bonde, jeg har sparet paa dem. — Men De har vist ingen Dronning mere. — Næste Dags Morgen laa David død i sin Seng. — Hjerteslag. — Jeg har skam en Springer. — Har De nu et Taarn? — Ikke, — det gør mig alvorlig ondt. — Skak. — De er mat, vi er færdige — ligesom David. — Jeg var med til hans Begravelse, og jeg saa' ham, inden Laaget blev skruet paa Kisten. Hans Mund var faldet noget sammen, ellers var han, som jeg havde set ham paa Perronen. — Han laa med de taareblanke Øjne vidt aabne. — Og han holdt en lille vissen Buket Blomster i de gule, foldede Hænder. — David, den gode Sjæl, havde altid været saa glad for Blomster. — Præsten sagde nogle rigtig skønne Ord om ham, og de fleste

af Kvinderne græd. — Han formanede os og bad os være beredte. Ingen kender Dagen, før Solen gaar ned. — David var rask og rørig, da han gik til Ro, — og han saa' aldrig Solen mere. — Frue, jeg *var* bevæget. — Jeg blottede Hovedet. — Hør, tilgiv, at jeg minder Dem om det, der er mere Anisette. Skal vi drikke ud, inden det bliver varmt. — Nu sætter vi Brikkerne, og saa faar De en Revanche. — Naar jeg en Gang ser et lille Vers, der passer, saa sætter jeg det paa en Sten, paa en fattig Sten, over Davids Grav. — Jeg er ikke sentimental, men jeg synes, jeg skylder ham en Opmærksomhed.

DEN RETFÆRDIGES HUSTRU

(1917)

Hvorledes jeg traf den gamle ulykkelige Læge, er en Historie for sig.

Jeg var Redaktionssekretær ved et lille trist Blad, der kom til Verden hver Aften paa en raslende, gungrende gammel Museumsgenstand af en Presse og spredtes rundt i de lave Huse i den lille forblæste By ved en sivfyldt, blygraa Fjord.

En Landboforening afholdt Præmieuddeling i en lille Landsby et Sted langt ude mod Nordvest ved en Limfjordsbredning.

— De maa køre paa Cykle derop, sagde Redaktøren, vi maa spare.

Jeg forklarede ham, at jeg ikke var Sportsmand, og at syv til otte stive Mil

ad Hedeveje øjensynlig vilde forkorte mit værdifulde Liv med lige saa mange Aar.

— Deres sidste Artikel her i Bladet »Kvinder og andre Surrogater« var jo en Hymne til alle Laster, svarede han. Jeg har faaet 37 Opsigelser. De maa køre paa Cykle.

Saa kørte jeg paa Cykle, med Had i Hjertet til de 37 Afholdsmænd og Kvinder.

Da jeg naaede den lille Landsby var Himlen overtrukken. Lynene glimtede bag de lave Skyer i Syd, og Uvejret var over mig og de gamle slidte Husmænd, da den selvglade Højskolemand, som uddelte Præmierne, gamle krøllede Tikronesedler, var færdig. —

Centrum i det elektriske Opgør fulgte mig troligt, da jeg i piskende Regn kørte sydpaa ind i Natten. Gigantiske Bro-

stensdynger bragede sammen over mig i den dirrende Luft. Kampen mellem Plus og Minus blev ført med ubændigt Raseri. Salver i alle Tonearter drønede nær og fjern. Trommeild og Spærreild, Mørsere, Granater og knitrende Maskingeværer — — Verdenskrigens Helvede, tænker jeg, maa være noget derhen imod, hvad Lyd angaar.

Jeg drev Maskinen gennem Æltet med smertende Muskler og naaede den store sagnrige Skov, som jeg skulde igennem i Bælgmørke.

Og derinde, mellem Stammerne, der stod som graahvide Søjler i Skæret fra Himlens Projektiler, tog Angsten mig.

Denne ukontrollerede Rædsel, der standser enhver Refleksion.

Et Lyn slog ned nogle hundrede Alen fra mig, jeg hørte et stort Træ falde, Grenene knækkedes, og det var som om

Jorden sitrede, da Stammen med et dumpt Drøn naaede Skovens Bund.

Mit Hjerte hamrede, jeg kørte grasat, Forhjulet gled, drejede sig tværs paa, Jorden forsvandt, og jeg faldt dybt.

Hvordan jeg kom op paa Vejen med Cyklen, hvorlænge jeg har ligget dernede i Bregner og Mos, hvorfor jeg kørte forkert og hvorlænge det varede, førend jeg kom ud af Skoven, ved jeg intet om. Jeg véd kun, at jeg var angst til Døden. Jeg husker, at jeg følte, at *noget* var *efter* mig, *foran* mig, og at *noget* var paa Siderne af mig, *noget,* der *greb* efter mig i Mørket.

Men pludselig holdt Skoven op. Vejen drejede ind mellem nogle sorte lyngklædte Banker, en skærvebelagt Bakke faldt stejlt foran mig i et Lynskær, jeg huggede Bremsen i, men den virkede ikke, og uden Herredømme over Ma-

skinen fo'r jeg nedover, indtil jeg styrtede.

Det sortnede for mig. Jeg hørte nogle mørke Mandsstemmer le et Steds ude i Natten, og jeg var klar over, at det var de 37 Afholdsmænd og Valgmenighedsmedlemmer, der tog en lykkelig Hævn.

Men pludselig — og her slutter Ouverturen — her begynder Eventyret — pludselig blev Latteren borte i et Hav af Toner.

Meyerbeers Fakkeldans klang med Pauker, Violiner og Horn imod mig, gennem det døende Bulder fra oven.

Jeg tror nok, at jeg smilte, som jeg laa der paa Vejen, med Cyklen over mig. Al Angst veg; denne Musik var ikke af denne Verden, det var umuligt. Jeg var altsaa i Færd med at dø.

Jeg følte en stille Fred. Indtil min sunde Sans sagde mig, at Musik af him-

melsk Oprindelse sikkert ikke lancerede Meyerbeer. Hvorpaa jeg vendte tilbage til Livet og humpede nedad Bakken med den medtagne Cykle paa Slæb.

Hulvejen drejede brat, og jeg stod pludselig udenfor en lav straatækt Bygning, over hvis Dør der hang et kongeligt priviligeret Kroskilt.

Derinde fra lød Musiken.

Jeg kunde have kysset den Vaanings skimlede Mur, saa lykkelig blev jeg over at træffe Mennesker. Jeg tilstaar, at jeg følte Trang til at græde, saa nervøs eller nerveslidt var jeg. Og maaske derfor gjorde den gamle Læges Fortælling dybere Indtryk paa mig, end den ellers vilde have gjort.

— — —

Inde i den inderste Stue, et Slags Bagværelse, sad, i Lyset fra en Petroleumslampe med en stor Blikskærm, to Mænd.

De var lige gamle, lige medtagne af Drik, lige fedtede og snavsede i Tøjet og lige posede og blodsprængte i Ansigtet. Og dog var der en Forskel i Udtrykket i deres fortinnede Øjne. Den ene *vidste* mere om Livet end den anden, kunde jeg se. Han havde i hvert Fald *grædt* mere.

De sad overfor hinanden ved et gammelt Træbord, der flød af tomme og fyldte Flasker. Sammensunkne som om de sov eller var døde, med Armene hængende slapt ned, sad de, mens en kæmpemæssig Spilledaase slængte Meyerbeers Lydkaskader ud i Rummet.

Det var *ham* med Graaden i Blikket, der først opdagede mig. Jeg sporede ingen Forbavselse i hans Ansigt, kun et Udtryk af nevrastenisk Smerte og Ubehag. Da den anden saa' mig, rejste han sig besværligt.

— Der er ingen Plads her, sagde han med grødet, rusten Stemme. Hans Stemme lød, som naar man river en raadden Sæk over.

— Jeg kan sove paa en Stol, sagde jeg, og med Journalistens Magtfølelse tilføjede jeg, saavidt jeg kan se paa Skiltet udenfor, er dette en privilegeret Kro, jeg lader mig altsaa ikke smide ud.

Hans Hjerne reagerede langsomt. Han saa' hjælpeløst paa Manden med Graaden og satte sig igen uden at svare.

— Det er Din Tur til at trække op, mumlede han og drak.

De skulede til hinanden og skævede til Haandsvinget paa Spilledaasen.

Jeg fik den lykkelige Idé at trække Spilledaasen op. De fulgte mine Bevægelser med et tomt Blik.

Stil Viseren paa tre, sagde Værten og

skænkede op i sit Glas med rystende Haand.

— Hvad *er* det, spurgte Manden med Graaden.

— *Galidatorerne,* hviskede den anden og der kom Længsel i hans Ansigt.

Manden med Graaden sukkede og saa' ligegyldig paa mig. Jeg kunde ikke skjule et Smil.

— Det er saa *revnende* ligegyldigt, om det hedder Gladiatorer eller Galidatorer, bare man har et godt Hjerte og kan taale Glæden, sagde han ondt. Tryk paa den Knap dér, over Svinget.

Jeg trykkede og Indtogsmarschen klang mellem de fugtplettede Vægge.

I en dum ungdommelig Trang til at gøre mig interessant overfor de besynderlige Mennesker, gav jeg mig til at skrive nogle ligegyldige Linier i min

vaade Notesblok og udstyrede mit Ansigt med et meget dybsindigt Udtryk.

Da Musiken tav, spurgte Manden med Graaden om, hvad jeg var.

Notesblokken og det Dybsindige havde altsaa virket. Jeg konstaterede det, mens jeg fortalte ham, hvad jeg var, og hvad jeg hed.

Han iagttog mig grundende og smilte træt.

— Naa, ser De saadan ud, kloge Herre, som vil fortælle Folk noget nyt og værdifuldt om »Kvinden og andre Surrogater«. Herregud ja. Jeg kunde jo tænke, at De maatte være meget ung.

— Kom herover og faa et Glas. De kan jo ikke gøre for, at De er ung. De bliver nok gammel med Tiden — og klogere, Stakkel!

Jeg placerede mig noget fornærmet.

Jeg havde ikke ventet mig en overlegen Kritik af en gammel Drukkenboldt.

— De skal ikke være gnaven, sagde han. Jeg kan godt lide Deres Ansigt. De har saagu ogsaa Talent. Naar den Dag kommer, da De ikke har flere Taarer, saa kan det godt være, De kan blive en Slags Profet, hvis De *saa* gider. Men De maa ikke sige noget ondt om Kvinden. Hører De. Gør en gammel Mand, et sølle Vrag, glad, og lov mig, at De i hvert Fald vil tænke over — to Gange — hvad De skriver om Kvinder.

Han tav og greb min Haand.

— For jeg skal sige Dem, unge Mand, Kvinder, det er alligevel det fineste, Vorherre har skabt paa denne Jord. Og hun blev ikke skabt, for at Manden ikke skulde *kede* sig, men for at gøre ham *bedre* og *finere*. Tro De mig. Den Dag vil komme, naar De rigtig for Alvor el-

sker en lille Kvinde af hele Deres Sjæl, da De giver den gamle Dranker fra Hedekroen Ret.

Saa sank han hen i en sløv Grublen. Spilledaasen arbejdede. Loddet sank til Gulvet og blev hejst op mange Gange. Glassene blev fyldte og tømte, Natten gled, og Dunsterne taagede vore Hjerner. Kroværten sov trygt i sin Stol og mens Gryet voksede, fortalte Manden med Graaden mig sin Historie.

— De lo fiffigt før, fordi Skroget dér i Stolen ikke udtalte Gladiatorer rigtigt. De smilede vigtigt som en Latinskoledreng, der akkurat kan sit første latinske Citat udenad. Det var hjerteløst og dumt. Krofar dér aner ikke, hvad en Gladiator er, hvor Pokker skulde han vide det fra, men han ved blandt andet, hvordan en livsalig Donnert, som skal kunne fornyes, skal bygges op fra Bun-

den af, det er lige saa meget værd som Ciceros Taler, at De ved det. Jeg taler med Autoritet, for jeg er Læge. Jeg er ovenikøbet forhenværende statsansat, autoriseret Distriktslæge, det bli'r De aldrig. Jeg blev afskediget i Naade paa Grund af Drikfældighed, det kan De derimod opnaa, hvis De vil hænge i.

Skaal, min Dreng! Jeg kan bedre lide Avisen siden Du kom til, men Du skal ikke skrive om Stimulanser og Surrogater — og Kvinder endnu. Du skal vente et Par Aar.

Ouverturen til Hofmanns Eventyr gjorde ham tavs en Stund.

— Naar det engang gaar op for Dig, at Du elsker en Kvinde, saa maa Du godt skrive om det, hvis Du vil, sagde han stille og saa' ud for sig. — Men ikke før. Hendes Minde skal kun skrives af gode Hænder, af en elskende Mands.

Ser Du min Dreng, da jeg var i Din Alder, da studerede jeg Medicin, og min bedste Ven, min eneste Ven, han har nu et meget fint Navn som Jurist — han ender som Højesteretsjustitiarius — han studerede Jura. Vi elskede den samme Kvinde, men vi var lige gode Venner for det, for hun elskede kun ham. Forstaar Du, jeg tilbad hende, og hun tilbad ham, og han, ja, han holdt saa meget af hende, som det var givet ham at kunne holde af en anden end sig selv. Han var et af disse haarde, retlinede Mennesker, som Samfundet har saa stærkt Brug for. *Han var født Dommer,* forstaar Du, det er der nogle der er, og det er ikke altid de bedste Mennesker. Men — Lombroso leve — det kan de ikke gøre for.

Jeg havde en Del Bekendte i Kunstnerverdenen, for de Mennesker var mit Naturel nærmest. Havde ikke min af-

mægtige Kærlighed til den lille gode Kvinde hulet mig ud, saa var jeg vel blevet Kunstner ogsaa.

Naa! — Ja. Han blev cand. jur. og jeg blev cand. med og chir.

Min Titel var længere end hans, men det var ham, hun forlovede sig med en dejlig Sommernat i en festlig oplyst Villa ved Kysten, det var *hans* kolde Læber, hun kyssede, medens Lægerne paa Kommunehospitalet pumpede *mig* læns for Veronal. Jeg vilde dø, altsaa. Det var første og sidste Gang i mit Liv, tror jeg, at jeg tør sige, jeg har været Egoist. Hun fik aldrig noget at vide om det.

Han blev Assessor meget hurtigt, han havde en glimrende Hjerne, og de blev gift.

Jeg, forpinte Stakkel, blev Reservelæge paa et af Hospitalerne og kom dagligt i deres dejlige lyse Hjem.

Han *dømte* Folk og hvilede ud i hendes Arme. Jeg *reparerede* Folk og hvilede ud mellem mine Flasker. Han arbejdede for at komme frem. Jeg sled af bedste Evne for at gaa tilbage.

Store Gud i Himlen, hvor jeg dog elskede hende. Jeg skjulte det saa godt jeg kunde, baade mit Drikkeri og min Kærlighed, men hun kunde godt se det hele, og det kan godt være, at hun har grædt for mig — de Øjeblikke, hvor hun ikke tænkte paa ham. Det lille Skind, hun havde jo ikke bedt om mit Hjerte, men jeg kunde jo ikke gi' det til andre, naar det *var* hendes.

Der gik tre Aar paa den Maade. Hun havde et Aarstid efter, at de var bleven gift, født ham en pragtfuld Dreng. Ja, det var den herligste Dreng paa denne Jord. Han *elskede* Drengen, jeg tør

bruge det Ord. Han levede og aandede for den Dreng.

Hans Domme blev mildere, han forandredes næsten. Der var lige ved at blive et tilsyneladende *Menneske* af denne Mandarin, da Ulykken skete.

Nemesis, som jeg tror saa usvigeligt paa, ramte denne usaarlige, lykkelige Mand.

Ligesom den engelske Lord krydsede Terje Vigens Veje og dræbte hans Hustru og hans Barn — for senere at falde i Terjes Hænder, saaledes greb *Dommeren* ind i en Menneskeskæbne, der senere knuste hans egen.

Det var en sølle fattig Polak, der blev dømt paa Indicier — af *Dommeren*. Jeg husker ikke, hvad det var, han blev beskyldt for, men det er ogsaa ligegyldigt. Staklen svor en hellig Ed ved Jomfru Maria, at den Time skulde komme, da

det blev *ham,* der *dømte* den haarde Mand bag Skranken.

Et Aar efter viste det sig, at han var uskyldig. Han fik en Erstatning og kom ud.

Men hans Hustru og Barn var borte, da han kom ud. Døde eller forsvundne, — ikke sandt, ligegyldigt. En fattig Polak — med Øjnene som Svovl, en højre Haand, der knuger om Kniven, saa Knoerne hvidner. Det var ikke en norsk Folkekomediehelt, der skælder Havet ud og med taarefyldte Øjne og en grundtvigsk Replik giver sit Barns Morder hans Barn tilbage. Nej, det er en hel anden Type.

To Dage senere forsvandt Dommerens Barn i en af Hovedstadens Parker, mens Pigen flirtede med en Husar, — og først næste Nat blev det lille Lig fundet paa Bunden af Parkens Sø.

Den gamle Læge tørrede et Par Taarer bort og sad taus en Tid.

— Aah, at han *kunde* gøre det. Dette dejlige, dejlige Barn. Havde han lokket Dommeren i Baghold, brudt ind hos ham om Natten, og havde han kvalt ham. Pint ham og kvalt ham. Ja, ja, ja, ja, *det* kunde jeg maaske forstaa. Men . . .

En Hedelærke sang en lang jublende Trille højt oppe i den taagede Morgen.

— Hør, hvor den synger. Det er fordi den har smaa, dunede Unger og en lille, skælvende Mor til sine Unger i en lun Rede nede i Lyngen. Det er derfor, den er saa glad.

Herregud. Hvor er *mit* Liv — og *hans*, Dommerens?

— — —

Han rasede som et vildt Dyr i Nætter og Dage. Han forsøgte at tage Livet af sig, der maatte vaages over ham. Han

var gal! Han *var* gal. Der var intet som helst tilbage af Fornuft i ham.

Og saaledes *maatte* det jo være.

Drengen var jo *hans*. Det var noget af *ham selv*, der var tilintetgjort. — Havde det været *hende*, hans Hustru, ja, ja. Stjæles et Smykke fra en Samler, saa bedrøves han.

Aah, denne Dommer. Hvor han afslørede sig i sit Vanvid.

Aah, denne Polak. Hvor han dog havde vidst at ramme rigtigt! —

Tænkte Dommeren en Milliontedel af et Sekund paa, hvad *hun* led, Barnets *Moder*. Gisnede han over, hvormeget han forøgede hendes ufattelige Lidelser ved at berøve sig Livet.

Aah, han var en retlinet Mand, og Jorden blev skabt for Hundredetusinder af Aar siden, for at den kunde være i en

saadan Stand, naar han kom til Verden, at han kunde udfolde sig!

Jeg vil ha' noget Musik.

Han fik Musik, og han drak, og han hostede.

— Ja, jeg er hulet ud, jeg ved det. Det er Gudskelov snart forbi med mig. Jeg har ogsaa snart aftjent min Værnepligt. Mit parodiske Liv holdt op den Dag, da *hun* kaldte paa mig i sin Fortvivlelse.

Den Dag, da Dommerens akute Galskab fik kronisk Karakter.

For da kaldte hun paa mig. —

Min unge Ven. Tro ikke, at jeg var saa lille et Menneske, at jeg triumferede, fordi den Kvinde, jeg ene havde elsket hele mit Liv, sendte Bud efter *mig*, Drankeren — i sin Vaande. Aah, nej! Det var blot en tung Pligt mod mit Liv. Mit Liv, det var jo hende —

Der var intet at stille op, havde Spe-

cialisterne sagt. Nu kom den drukne Werther — og han var Læge. Der skulde stilles en ny Diagnose.

Jeg fandt den. For jeg *kendte* jo Patienten.

Jeg vidste jo, at naar han skreg Nætter igennem som en skamskudt Hyæne, saa var det slet ikke for Barnets Skyld, men kun fordi han selv var bleven amputeret for sit kosteligste Lem. Det var Egoisme af reneste Vand.

Jeg var fuld, da jeg kom til hende. Det var saadan med mig den Gang, at ædru kunde jeg ikke have taget den Tørn.

Og saa sagde jeg til hende — inde i Dagligstuen, hvor vi kunde høre hans Skrig —, *vil Du redde hans Forstand, selv om det koster Dig dit Liv? — Din Lykke?*

Det lyder som en skabagtig Replik i en Folkekomedie, men det *var* Alvor.

Min unge Ven. Du, der skriver ironiske Artikler om Kvinden, Du skal vide, at hun sagde *ja!* —

Du skal vide, at hendes Ansigt straalede af Haab. *Kun* Haab. Ingen Tanke om hendes eget Liv fik Lov til at fødes.

Store Gud. Hvis den Kvinde havde elsket mig, uværdige.

— Saa sagde jeg til hende, ganske koldt, det var som om det var en anden, der talte gennem min Mund, — vel, saa gaa ind til ham og sig: *Du skal ikke fortvivle, — Du har intet mistet.* Det er mig og Din Ven, Lægen, det er os to, der har mistet et Barn, det er ikke Dig. Jeg har *bedraget* Dig.

Hun stivnede. Hun greb om mine Arme og stirrede i mine Øjne —

Men saa forstod hun —

Og saa kæmpede hun den Kamp med

sig selv, som kun de store Digtere finder Ord for —

Og saa gik hun —som en Søvngænger — mod Portièrerne. Hun vendte sig mod mig.

Jeg lukkede mine Øjne, jeg kunde ikke se paa hende.

Med Graaden i Halsen sagde jeg: — og sig til ham, at det, der er sket, er *Straffen.*

Jeg hørte de tunge Portièrer falde til efter hende, og jeg hørte hendes Stemme, da hun sagde de forfærdelige Ord — og jeg hørte hans Latter.

To Timer efter var han rask!

— — —

Hun, jeg elskede og som elskede *ham højere end sit Liv,* blev kastet ud af hans Hus.

Jeg har aldrig set hende siden.

Jeg søgte og søgte.

— — —

Han er en forstenet Mand. Den haarde, men ideelle Dommer. — Han ender som Gehejmekonferensraad.

— — —

Det var det, jeg vilde ha', Du skulde forstaa, min unge, velbegavede Ven, *Forskellen* paa *hans* og *hendes* og *min* Kærlighed.

Min Kærlighed var vel mere værd end *hans*, hvis vi skal veje de Ting paa Vægten. Men den var intet mod *hendes*.

En *Mand* kan ikke forstaa, at hun vandrer ud i den Ørken, hendes Liv er, som hun *selv* har gjort sit Liv til — med et lykkeligt Smil — fordi hun har reddet hans Tilværelse.

Kunde *Du* gøre *det* for en Kvinde, *kunde* Du? Haan ikke Kvindens Kærlighed, min Dreng. Drag Dine Sko af, thi den Plet, Du staar paa, er hellig.

Jeg *ved* det. Og hvor underligt det lyder, saa har den Viden *baaret* mig og draget mig ned, tilføjede han stille.

Han sukkede dybt og strøg det tjavsede Haar bort fra den svedige Pande.

— Giv mig saa lidt Musik, min Dreng, eller bliver jeg nødt til at tude lidt, og det er jeg bleven for gammel til.

Jeg trak Spilledaasen op, medens Hedelærken sang til Vorherres Pris ude i Morgenens Taage.

RØRSÆDET

(1913)

Der findes endnu Folk med Humør i, paa det store Værksted, hvor Menneskenes Børn tildannes, det var den første Tanke man fik, naar man saa' stud. mag. Holm.

Og havde man talt med ham i fem Minutter, saa kunde man tænke sig, at der et Steds i det store Værksted, i en skummel Krog sad en Gnom i Narredragt og rørte tykke stinkende Vædsker sammen i en Gryde, over en glødende Esse med hoppende dansende Flammer paa Kullene.

Man kunde se ham for sig, den lille vimse Maand med sit store gamle onde Ansigt, belyst af Essens Ild.

Ingen agtede paa ham og ingen talte til ham. Drejersvendene passede deres Dont, og satte Staalene i de snurrende Lerdukker. Men naar Middagshvilen var inde, og Svendene sov tungt efter Maaltidet, da fik Gnomen travlt. Paa sine smaa, krumme Ben trippede han fra Drejebænk til Drejebænk. Med en lille rund Pind lavede han Hul i Panden paa Dukkerne. En Tragt i Hullet og — Dok, dok, dok, dok, — ind i Hovedet flød den tykke skarpe Vædske fra Gnomens Gryde.

— Han skal være klog; han skal være usædvanlig klog, har Mandslingen grinet ondskabsfuldt, da han fyldte Holms Hovede. Han har hældt sin Hjernevædske paa, lige til Tragten er løbet over og har klinet en lille Lerprop i Hullet.

— Klog og ulykkelig!

— Det har sikkert hikket i Gnomen af bare Henrykkelse.

Og da Svenden har sat sin Drejebænk med Holm paa Pinolerne i Gang, da har han hørt det skvulpe i hans Hovede, og han har vredt set hen paa Gnomen og raabt, — har Du nu igen været paa Spil, Giftblander! Hvad tror Du den gamle siger, naar han en Dag opdager, at Fyren her har Forstand. Du ved jo godt, han vil ikke have de Narrestreger.

Og han har peget hen paa et Opslag med Ordene:

»*Enhver Arbejder maa paase, at Menneskedukkernes Hjerner er aldeles tomme ved Afleveringen til Ekspeditionen.*

Men Gnomen har grinet og gnedet sig i Hænderne.

Og det har skvulpet og skvalpet i Holms stakkels Hovede, og til Slut har

Drejersvenden irriteret og hidsig taget for haardt paa ham. Næsen har faaet et Slag af Drejerstaalet, og er bleven lang og dryppende, knoklet og styg. Hagen har faaet et Tryk og er gleden tilbage i Profilen, et Par gramsende Fingre har draget Furer i Kinderne, og fem usoignerede Negle har rynket og kuperet Panden.

Saaledes saa' stud. mag. Holm i hvert Fald ud, da han var 28 Aar. Ranglet og tynd, ludende og nærsynet, slæbte han sig gennem Tilværelsen, trykket af en glimrende Forstand og en deprimerende Vished om sit afskrækkende Ydre.

De svage Øjne glippede nervøst bag Brilleglassene, og ved de tynde lange Læber sloget et smerteligt Smil og et kynisk Grin om at komme til.

Han tørstede efter Skønhed, og derfor studerede han Kunst. Hans Higen var

ærlig, hans Idealer straalende, hans Hjerne klarere end de flestes, og derfor kom han aldrig til Vejende i sit Studium.

Læste han en Dumhed af Carlyle, saa var han ikke Menneske i mange Døgn. Han skar Tænder af Raseri og taalte ikke at se noget Menneske.

Og han kunde synke hen i en syngende Rus foran et Billede af Vernet.

Han kunde græde af Glæde, naar han saa' en ung Kvinde, som var smuk, og han skreg i Had til sig selv, naar han kom foran et Spejl.

Men naar hans Strube var hæs af Skrig, og han i en grænseløs Smerte iagttog sit Ansigt og sine tynde hvide Fingre foran Spejlet, saa mumlede han for sig selv. —

— Den skønneste Kvinde paa Jorden har et graat Kranie indenfor den skære

Hud. Hendes Blod pulser i blaa Kanaler, som hos mig. Hun har Haar paa sit Legeme, og hun stinker som et Dyr, naar hun bliver varm. Hendes Øren er som Rosenblade, men i Øregangen pibler gule, fede Draaber.

Hun er et Bedrag, en sjofel Løgnehistorie som alt andet.

Der er grøn Mug og ækelt Skimmel bag paa Rembrandts Billeder, og der er skidne Aarer i hvidt Marmor. — — —

— — — Jo, jo. Gnomen havde Glæde af sin Sirup.

— — —

Naar Holm vaagnede om Natten i sin smalle Jernseng, med kold Sved paa sin Krop, da ønskede han sig Døden.

Men et spinkelt Haab, som han ikke et eneste Nu troede paa, — og en rislende Længsel efter at føle et Menneskes Kærtegn, stimulerede ham.

Hulkende fejrede han i sin Forladthed Orgier og følte sig i Krampen baaret til et Paradis, hvor Kvinderne var Sjæle i rene Klædebon.

Og han kunde bagefter i Timevis ligge og le hæst og ondt under Dynen; haane sin Jammerlighed og Inkonsekvens. — Og misundeligt hade hver Tyr, der med knejsende Nakke gik til sin stolte Gerning.

Han længtes efter den graa Morgen i slige gispende ulykkelige Nætter. Thi om Morgenen samledes hans taagede Had til sig selv og hele Verden. Om Morgenen kom hans Værtinde med Kaffe, og i det Øjeblik, da hun traadte ind ad Døren, kvapset og snavset med Haaret i klægede Tjavser ned over det grumsede Ansigt, følte han sig befriet for Anfægtelser.

Hun definerede ved sin blotte uvi-

dende Tilsynekomst, taust hans mest hasarderede Paradoks om Kvinden.

Hun havde været Kvinde en Gang og havde sat en ny Kvinde i Verden, en fræk, lille, sanselig Tingest med store, vaade sugende Øjne og en rød flænget Mund. Holm, Æstetikeren, slugte hende med Øjnene, naar hun svansede forbi ham med den svulne, frodige Bagkrop i letfærdige Vridninger.

Hun lo ad Holm, som alle unge Kvinder. Han kunde forstaa, at hun og alle Kvinder maatte le ad ham, og han hadede hende, men han hadede sig selv, sit eget Væsen og Kød og Blod mere.

At stud. mag. Holm længtes efter Døden i sin Hunger efter Livet var selvsagt.

Og saa vilde den forunderlige Skæbne, at Holm skulde træffe en Kvinde, som

stilfærdigt kyssede ham frivilligt, helt paa eget Initiativ.

En kold Aften i en Gadedør fik han sit første Kys. Det smagte ham herligt, endda hun manglede en bred Tand i Munden. — — —

— — — Det var meningsløst, at stud. mag. Holm, der stillede uopfyldelige Krav til Æstetiken i Livet, skulde blive forelsket i en stakkels lille enfoldig Tjenestepige fra Nørrebro. En lille tanketom Spisemaskine, som ikke anede hvad Æstetik var, og ikke følte noget som helst andet i den Retning, end en Smule Trang til at rense sine Negle hver Lørdag Aften.

Men det var saaledes, og Holm der saa inderlig godt saa' Skæbnens Ironi, havde møjsommelig stablet en Filosofi paa Benene; han maatte give sin spørgende

Hjerne et psykisk - fysisk - psykologisk Svar.

— Jo. Holm vilde elskes som Mandfolk. Han vilde ikke elskes for sin sære Forstands Skyld, og da Minna, saadan hed hun, ikke havde Mistanke om, hvad Forstand var for et ulykkeligt Begreb, saa følte han sig aldeles sikker paa, at hun elskede ham, som en Hun-Urangutang elsker en Han-Urangutang, og det var ideelt. Ha, ha, ha! —

— — —

Det er Nytaarsaften. Holms lille haltende Schweitzeruhr forkynder med et bævende Slag paa en rusten Klokke, at det nye Aar om en halv Time vil begrave det gamle i Glemslen.

Han sidder bøjet over sit vaklende Skrivebord. En osende gammel Lampe oplyser hans smalle Værelse med et dunkelrødt Skær, han kniber Øjnene sam-

men og stirrer paa et Fotografi, som han varligt holder i sine tynde, rystende Hænder.

Det forestiller en Bajadere. En imiteret Bajadere fra et prunkløst Karneval.

Bajaderen er Holms Kvinde.

»Din Minna«, staar der skrevet med metalglinsende violet Blæk paa Billedets nederste Hjørne.

Hun staar med den ene Albue hvilende paa en drejet Søjle og indtager iøvrigt den knock-about'ernes kendte Yndlingsstilling, Benene overkors.

Den venstre Fod sees i stærk Forkortning, og synes at have været under en fuldt optaget Sporvogn, men til Gengæld demonstrerer en højre Fod sine Dimensioner i overnaturlig Størrelse. Den er lang og svajet. Tæerne stikker i Vejret.

Minnas ene Arm hænger tungt ned ad hendes reserverede Mave. Det ser ud,

som holdt hun i Haanden en stor tung og usynlig Byrde.

Men hun smiler krampagtigt. Et naturligt forvredet Fotografsmil med stirrende, udtryksløse Øjne.

Et svagt lyttende Udtryk i Ansigtet fremhæves af hendes vifteformede Øren, der synes at være drejede fremad.

— Min — min — min Minna, hvisker Holm og smiler lykkeligt. — Du er min, Du, dér i Kjolen, med de nøgne Arme, Du er *min*. Det Kød og Blod er mit. *Mit*.

— Jeg ejer en Kvinde. Jeg er ikke alene. Et fremmed Legeme med Længsler i, drages mod mig. — *Mod — mig!*

Han lukker sig inde i Tanken om selve hendes Vægt og vil ikke se, at hun er meget græsselig grim. —

Livet faar en dyb Mening. Hans Legeme er ikke mere blot et usundt Hylster om en usund Sjæl, en tyngende Em-

ballage. Det er nu noget attraaværdigt i sig selv. Det vil i kommende Tider blive raskt og smukt. Hans Indre vil lutres. Dumme, jævne menneskelige Tanker vil rense Hjernecellerne i de Pauser, da han ikke er beskæftiget med svimle værkende Fantasier over Degeneration og Kunst.

Holm følte sig rigere. Det er som om der pludselig var blevet skænket ham en herlig Gave, som om Skaberen, der fra hans Fødsel kun havde givet ham Hjerte og Hjerne, nu har sendt ham en Portion Kød, der er brugbart i hans Tilværelse, og som giver hans Sjæleliv en rørende simpel Basis.

Stud. mag. Holm gejlede sig op i de lysteligste Tanker. Han rejste sig fra Stolen og skejtrede frem og tilbage over Gulvet, snakkende højrøstet med sig selv.

— Hi, hi, hi. Han er ligesom andre Mandfolk, det er storartet.

Han sender Fingerkys til Fotografiet, som staar skraat op mod Blækhuset henne paa Skrivebordet.

Skrævende stiller han sig an ved Servanten og smiler overlegent ved Synet af den Tallerken Æbleskiver og Tuborg Pilsneren, som Værtinden opvarter med Nytaarsaften; en Anretning, som 6 Gange er gaaet urørt tilbage. Han stopper overgivent en Æbleskive i Munden og drikker af Flasken. Det smager forfærdeligt sammen, han hoster og skaaler til Bajaderen.

Holm knipser Sukkeret af Fingrene.

— Der sidder Du i ensom Overflødighed, hujer han op mod Lampekrogen, der sort vrider sig ud i Midten af en sodet Plamage paa Loftet.

— Der sidder Du, Haha. — Der var

en hoven Triumf i Stemmen, som konstaterede han et videnskabeligt Faktum.

— Og her hænger Du, han river Klædeskabets Dør op og trækker et rødt, tyndt Reb ud fra en Krog i et Hjørne.

— Her er Du, ja, ja, jeg véd jo nok, hvor Du er, lille Reb. Holm lader kælent Fingrene glide ned ad det støvede Tovværk.

Pludselig forsvinder Smilet fra hans Ansigt, grublende ser han paa Lampekrogen og paa Rebet.

— Jeg vilde hænge mig, siger han fraværende, — for et Aar siden vilde jeg hænge mig, jeg var ikke klogere den Gang. Et fiffigt Smil vandrer om hans Læber og forsvinder sporløst. —

— Hvorfor hængte jeg mig ikke. Hvorfor i Herrens Navn hængte jeg mig ikke, den Gang.

Han gentager spørgende Ordene og ser

inderligt paa Rebet. Det er taust og hænger stille ned, som Bajaderens ene Arm.

— Jeg havde købt et Reb, jeg *var* træt af Livet, jeg havde faaet Rebet gjort fast i Krogen, og jeg havde det om Halsen, hvorfor hængte jeg mig ikke? Hvorfor sidder jeg her?

Holm grunder og leder i Hukommelsen. Halvt i Tanker stiller han Stolen hen under Lampekrogen, han kravler op paa den, Rørsædet knager; han træder forsigtigt ud paa Kanterne.

Stolen vakler, men han faar Rebet slaaet om Krogen.

— Saa, gisper han, — nu er Situationen som for et Aar siden. Han kaster et Blik paa Schweitzeruhret, det mangler et Par Minutter i tolv.

— Akkurat nu, for et Aar siden, siger

han langsomt og nikker smilende til Bajaderen henne paa Skrivebordet.

— Du skal ikke være bange, lille Minna, det er kun Spøg. Jeg vil kun finde ud af, hvorfor jeg ikke hængte mig.

Han nikker opmuntrende til Fotografiet og vider Rebets Løkke ud.

— Da capo, for Pokker. Naar jeg udfører de samme Handlinger som for et Aar siden, saa maa jeg komme til et Punkt, da jeg fatter, hvorfor jeg ikke tog Livet af mig.

Han tænker og tænker, irriteret slaar han Løkken over Hovedet.

— Jeg *vil* altsaa være klar over det. Mon det gaar tilbage med min Hjerne? Holm ryster fortvivlet paa Hovedet og kniber Øjnene sammen. Han glemmer Bajaderen og sin Lykke. Et Aar skyder han sig tilbage i Tiden.

Lampen, Uhrets Dikken, Bordet, Rulle-

gardinets bølgen lidt, de dumpe Lyde af Eksplosioner nede fra Gaden. Mængdens forvirrede Raab. Duften fra Æbleskiverne paa Servanten, Pilsneren ved Siden af Tallerknen, — alt er jo som det var for et Aar siden.

Han føler sig træt af Livet. Han vil dø. Naar Raadhusklokkerne spiller Vægtersangen, saa vil han dø.

Holm har Fantasi. Taarer vælder frem i hans Øjne. Han skyder Løkken ned om Halsen og roder atter i Hukommelsen.

Endnu ikke.

Han trækker til. Rebet snæres. Han føler Pulsens Slag i Halsen.

Et sejrrigt Smil breder sig paa hans Ansigt. Metoden er probat. Nu véd han, hvorfor han ikke døde. Trykket i Halsen har jaget den aargamle, slumrende Tanke op.

Ha, ha, ha, ha.

Da han for et Aar siden stod med Rebet om Halsen, og hørte Raadhusuret slaa, da var en sidste Tanke jaget gennem hans Hjerne.

— Skal jeg sparke Stolen væk, eller skal jeg træde igennem Rørsædet, — for at drille Værtinden. Resultatet bliver det samme. Jeg dør alligevel.

Men Værtinden, skulde hun ikke have en sidste Hilsen.

Holm var kommet til at le, og han havde smøget Rebet af sig.

Han levede endnu.

Grinende staar han med Rebet om Halsen.

— Træde igennem Rørsædet, hyler han anstrengt, ha, ha, ha, jeg store Idiot. Jeg *kan* jo slet ikke træde igennem det Sæde. Hvilken lykkelig Tanke, jeg fik den Gang, den kan jeg takke for, at jeg

lever. Ha, ha, ha. Jeg kan ikke træde igennem.

Og saa træder stud. mag. Holm ud paa Sædet.

Maskerne brister som nyfrosset Is. Holm griber fat i Rebet og søger med et Spark at faa Fødderne trukne tilbage. Sædet gaar af Stolen, der vælter.

Raadhusklokkerne lyder dæmpet i den klingre Natteluft.

Der forløber tre Sekunder. Saa gaar det op for Holm, at han skal dø. Han vil raabe, men Rebet snærer sig sammen om hans Strube.

De stakkels tynde Arme slappes, Hænderne glider ned ad Rebet, slipper, og Armene falder ned langs Ryggen.

Han drejer langsomt rundt i Rebet. I Forbigaaende ser han Bajaderen smile forvredent ud i Luften.

— Hun er grim, jamrer en dødsangst

Tanke. Æbleskiverne og Pilsneren drejer forbi. Holms Øjne synker til.

Han dør — med en sidste stivnet Tanke i Hjernen.

— Hun bliver ædende ond, Værtinden, naar hun kommer i Morgen tidlig og ser, at jeg har ødelagt hendes Rørsæde. Hi, hi, hi. —

— — —

Ud paa Natten slukkes Lampen.

En sidste rød Flamme løfter sig fra den glødende Væge og svæver op af Glasset.

Stud. mag. Holm oplyses et Nu.

Han hænger stiv i Rebet og rækker Tunge ad Bajaderen, den eneste Kvinde, som havde kysset ham frivilligt.

MENNESKEKØD

(1915)

Alice Alterwood sad paa Oceanflyveren »Atlantic«s Promenadedæk og saa' drømmende ud mod de solbelyste Taagebanker, som skjulte hendes Fødeland — langt borte i Synskredsen.

Hun var ikke sentimental, men nu — paa Vej mod Europa, — steg der pludselig en Række Billeder frem af Taagen for hendes slørede Øjne.

Et hastigt — smerteligt Vue.

Smerteligt. — De fyldige Læber krusedes i et træt, foragteligt Smil. Var det egentligt saa smerteligt, at hendes Moder var død, medens Alice var saa ung, at hun intet fattede. Var det saa bedrøveligt, at hendes Fader var Millionær. Hun

kastede et Blik paa ham. Han sad overfor hende med den trettende Sjus paa Bordet, og han befandt sig øjensynlig særdeles vel.

Var det saa skrækkeligt, at hendes Sjæleliv havde fundet en pludselig Død hin Nat paa Atelieret hos den degenererede Arkitekt.

Saamænd var det ej.

Hun skulde jo dog en Dag eller en Nat forvandles. Alt det rene, skønne og barnlige skulde jo en Gang dræbes og kun den ækle Viden om, hvad det vilde sige at være Kvinde for Nutidens Mænd, skulde erstatte Illusionerne.

Var det egentlig ikke udmærket, at faa Tæppet til det Allerhelligste flænget i et Nu, saa at hun fra den yderste Forgaard i uvidende Naivetet kunde kigge lige ind i Hjertet paa Kulturens syge Transponeringer af Syndefaldets Hymne.

Det banale Begreb Elskov bredte jo varligt sine mystiske Taager over det hele Kaos.

Hun havde kun kendt den gammeltestamentlige Betydning af Ordet Kærlighed, da hun i Elevatoren løftedes op mod Himmelen, mod Templet, hvor den Mand, hun troede at elske, passede sine Offerskaale med Energi og aldrig svigtende Opfindsomhed.

Da hun sank ned fra Himlen — og Templet — i Elevatoren, havde hun stiftet Bekendtskab med Evangelisterne Sadi og Maschok. — Og mange, mange smaa Profeter.

Arkitekten var selv en stor Forkynder for Herren.

Nej, det var saamænd ligegyldigt.

Ethvert Menneske er født til Fortabelse, som skrevet staar.

Alice Alterwood vidste det. Hun lo af

alt, en træt lille elskværdig Latter; og hun dyrkede Livets Foreteelser videnskabeligt.

Den Mand var ikke født af en Kvinde, som kunde imponere hende *nu*, det vidste hun, og denne hendes Viden havde krystalliseret sig i hendes Væsen og givet hende Ro.

Men alligevel havde han et godt Fjæs, denne Mineingeniør Müller, som stod henne ved Rælingen med et stereotypt Blik ud over de lange Dønninger.

Missen skottede og følte en Smule Interesse.

Müller var den eneste Passager paa 1ste Kahyt, som ikke havde gjort Kur til hende. Hans brune, knoklede Ansigt forekom hende ægte nok. Det var blaseret, selvfølgelig. Hvis et Mandfolk paa 1ste Kahyt ikke saa' ud som Kulminationen af Blaserthed, vilde man jo tro, at

han var Dækspassager og havde snydt sig ind. Almindelig godtkøbs Spleen regnede hun ikke med, — men der var noget ved Dragene i hans Mundvige, der kunde tyde paa, at han forlængst havde begravet sig selv.

Müller drejede sig dorskt bort fra Rælingen og lod Øjnene glide hen over Dækket. Alice Alterwood saa' tomt paa ham og trak Plaiden tættere om sig.

Han drev over mod hende og lod sig falde ned i en Kurvestol ved hendes Side. En Tid sad han med lukkede Øjne, løftede saa Hatten op og kløede sig ugenert med en Finger i det tynde sorte Haar.

— Tja, sagde han endelig, — maa jeg ryge en Cigaret her.

Hun nikkede — med Øjelaagene.

Alterwood hældte Whisky i sig.

Müller sad lidt og pulsede.

— Kan De give mig en Idé til en Gravsten, sagde han langsomt, halvt for sig selv.

— Er De paa Vej til Europa for at købe Gravstene, spurgte hun ligegyldigt.

— Kun Een. Min Moer er død og jeg synes jeg skylder hende lidt Reklame.

Hun tav.

— Jeg tyngede nok paa hende, mens hun levede. Det vil jo være konsekvent at sætte noget tungt paa hendes Kiste.

Hun sad lidt, saa' smilende paa ham og sagde, — hvis en Billedhugger var genial nok, saa vilde jeg i Deres Sted lade ham lave et døende Menneske, der sidder paa en Klippetinde. Man skal af Udtrykket i Ansigtet kunne forstaa, at den Døende stirrer ind i de evige Saligheder, forklaret Blik altsaa. —

Müller nikkede.

— Men, fortsatte hun, — man skal og-

saa kunne se, at den Døende har en Loppe paa det ene Ben, og at Loppen bider, og at det generer.

Müller smilede. — Tja. Men hvor er Billedhuggeren.

Miss Alterwood svarede ikke. — —

Mr. Alterwood bestilte en ny Sjus.

Der blev Taushed. Kun Dampturbinerne sendte fra Skibets Bund en dyb Syngen op gennem Skylighterne.

S/S. »Atlantic«s 1ste Styrmand kom slentrende henad Dækket.

— G'evening, brølte han hjerteligt og standsede ved Bordet.

Millionæren hilste indelukket med Glasset.

Styrmanden saa' forelsket paa Alice og sendte Müller et stikkende Blik.

— Naa, man nyder Havstemningen, hujede han.

— Nej, lød det tvært fra Müller. Der

var altid Spektakel om den Styrmand, han var et evig brusende Larm-Fald, og det irriterede ham.

— Naa ikke, hm. — Styrmandens Hjerne var tom i Øjeblikket.

— Nej, gentog Müller. — Gid De vilde tage det Hav bort.

Ta' Havet bort, hvad skulde vi saa sejle i, ha, ha, ha.

Müller tændte sig en ny Cigaret og lagde Etuiet paa Bordet.

Alterwood tømte sit Glas og følte Trang til Hvile. Han rejste sig stivt, bukkede som om der kun var et eneste Led i ham og gik — mærkværdigt højtideligt.

— Ryger De, sagde Müller og skubbede Etuiet over til Styrmanden, — de er ganske vist noget stærke. — —

Styrmanden satte sig i Millionærens varme Stol — Jeg har røget før, jeg,

sagde han drenget og tændte en af Ingeniørens Cigaretter.

Müller fordybede sig i en Bog, og Styrmanden kørte løs paa Miss Alice med en Konversation paa 100 Hestes Kraft.

Mørket sænkede sig over Dækket. Glødelamper tændtes, og de tre var snart ene. Styrmandens Talegaver skrumpede efterhaanden ind. Han blev bleg og Øjnene aandsfraværende. Miss Alterwood saa' nu og da forbavset paa ham, og Müller skottede stjaalent, men læste ivrigt.

Pludselig tabte Styrmanden Cigaretten, han saa' dødt efter den og grinede dumt.

— Vil De ikke have en anden, sagde Müller imødekommende, og rakte ham Etuiet.

Styrmanden vilde tale, men Tungen slog Sludder for ham. Han jog Fing-

rene ned i Etuiet, ragede nogle Cigaretter ned paa Dækket, og fik fat i én.

— Kæ-hæ, sagde han og rejste sig: Nu-schgal jeg — gaa. — Hm.

Han tabte Cigaretten og tumlede bort.

Müller læste atter.

— Gav De ham Gift, spurgte Missen, efter at have set paa ham en Tid.

— Jeg ryger Opiumscigaretter. Det var min eneste Glæde i Sydafrika. Nu har jeg vænnet mig til dem.

— Fin Mand, sagde hun foragteligt.

Müller smilede lykkeligt. Det var de første Ord, han havde hørt fra Amerikanerindens Hjerte.

— Fin Mand, gentog han, stadig smilende, — hvad er det. Jeg har slagtet for mange Negere, til at jeg kan kaldes et Guds Barn. Der er ikke Gnist af godt tilbage i mig. Der er slet ingen Ting i mig, det er saa nemt at kalkulere mine

Egenskaber, men jeg vil altsaa heller ikke noget ondt. Jeg vil være i Fred — med mine smaa Stimulanser — det er det hele.

— Stimulanser. At De gider. Jeg troede De var lidt Mandfolk.

Han saa' alvorligt paa hende.

— Rejs til et øde Land, lev dér, — ene med sorte Mennesker — i tyve Aar, kom saa tilbage, saa kan vi snakke om den Ting.

Han rejste sig og trykkede hendes Haand.

— Det er vist dumt, sagde han, — jeg har aldrig vist det til noget Menneske før. — Men hvad, det hele er jo ingenting. Jeg har saamænd skrevet et Digt en Gang. En sen Nat i et Telt — akkompagneret af en Mestits, som laa og snorkede ved Siden af.

Han tog sin Tegnebog frem og fandt et Stykke beskrevet Papir.

— Behold det, eller smid det overbord, sagde han, idet han gik. — Det er mit først og sidste Digt i dette Liv. —

Hun foldede Papiret ud og læste, —

Velsignèt være Cocain,
et hidsigt Leve for Morfin
og Brændevin og Nikotin
og alle Stimulanser,
der la'r os glemme denne Livets
dumme Narredans, vi danser.

Jeg ler af hver en Afholdsmand,
hver Alvorsmand, hver Dumrian,
hver stakkels Torsk, der tror at man
kan ta' sig selv alvorligt, —
og tror paa Kvinder og paa Guder,
og paa Kærlighed — korporligt.

Et Hurra for hver Fyldefant,
hver Drukkenbolt, der er paa Kant
med Jeg'et og al anden Tant

og gaar med Grin herunter,
og raadner op i Gas og Gift . . . .
— Danse macabre . . . Tempo: munter!—

En stille Bøn for hvert et Dyr,
der første Gang ser Dagen gryr,
en Bøn for hver en lille Fyr,
der fødes her paa Kloden,
og præstevies Pinebænken
og ham med Hestefoden.

Og gid at Nikotin, Morfin,
maa faa ham til at dø af Grin,
og han maa gaa til Bunds i Vin
med Had til alt og alle,
— og uden Længsel mod en Kvinde.
. . . Kæfret af Gift og Galde.

— Han er lige saa klog som alle de andre, sagde hun stille for sig selv — og lagde Digtet ind i en Bog. — Lige saa dum, — selvfølgelig.

— — —

Müller sad i Rygesalonen, ene med en

Flaske Vin og sin Cigaret. Ved et Bord i Nærheden sad tre Herrer og spillede Poker. De to var gamle, han havde deres Ansigter i halv Profil. Gridske Øjne og store blodrige Læber. Den tredie vendte Ryggen til ham, det var en ung spinkel Ryg med megen Bevægelse i.

— Han er nervøs, den unge, sagde Müller til sig selv, — og de to andre snyder ham. Han sidder maaske sagtmodig og øder sit stakkels fattige Liv. Tja! — Man skal betale sine Lærepenge selv. — Alice Alterwood har øjensynlig betalt sine. Prompte, — med fortrukket Ansigt.

Müller var utilfreds med sin voksende Interesse for Missen. Hvad vilde han hende? Om faa Dage skulde de skilles. Goddag i New York og Adio i Liverpool. — Hver sine Veje. — Videre frem mod den ventende Gravsten. Ned med Tæp-

pet! Hans Skelettering vilde jo foregaa lige programmæssigt, hvadenten han havde hendes Navn paa Repertoiret eller ej. — Men alligevel. Tiden var lang ombord. — Og hun var ikke almindelig. —

Pyt! Hendes taareblanke Øjne vilde rumme det samme idiotiske Dyb, den samme uudgrundelige — kildrende Jubel, som alle de andre højst ensartede Øjne, han havde gispet over.

Nej! — Nu havde han vist dummet sig tilstrækkeligt. Hun havde faaet hans Digt. Han skyldte hende ikke mere.

Forfængelighed. — Det var Slut med Naiviteten. Hun skulde have Lov, at gaa ad sin triste Sti, med sit dødtrætte Blik rettet mod Maanens golde Vulkaner.

Den unge Mand rejste sig fra Spillebordet og gik forbi Müller. Hans Ansigt var graat med røde hektiske Pletter

i Tindingerne. Hænderne sitrede. Han saa' paa Müller med et underligt spærret Blik, der raabte om Hjælp. De to Gamle delte grinende en Dynge Pengesedler imellem sig.

Müller drak ud og slentrede efter ham. Han havde aldrig set en fortvivlet Mand springe i Vandet, og nu syntes det, som om der gaves en Lejlighed.

Müller saa' sig om paa Dækket, men Spilleren var ikke at se.

Han gik hen til Rælingen og saa' ud over det maanebelyste Hav. Noget hvidt skinnede agterude og blev borte i Dønningen, men det kunde jo være Skum.

Han tænkte ikke mere paa Ynglingen.

Ude paa Agterdækket, henne ved Loggens snurrende Svinghjul traf han Miss. Alterwood. Hun bemærkede ham ikke, optaget som hun var af at stirre ned i Skruevandet.

— Søger De efter Vorherres uforgribelige Mening med Tilværelsen — nede i det boblende Pladder, spurgte han og bøjede sig over hende.

Hun saa' ikke op.

— Skal man søge nogen Mening i Deres Aandrighed, spurgte hun.

— Naae. — Der er et vist Symbol paa Menneskelivet i et saadant Skib, en larmende Genstand, der oser og maser sig frem. Skubber alt agterud, sætter Omegnen i Oprør — for at komme frem — til en intetsigende Havn — med sin mindre end intetsigende Last. — Synes De ikke.

— Saamænd. — Jeg skimter intet Kølvand i mit Spor. Der var en undertrykt Bevægelse i hendes Stemme.

— Ikke. Og De har aldrig følt Dem slaaet i Stykker. De er aldrig tumlet

sammen i Dem selv og har set, at alt var Kaos — som Skruevandet dernede.

Miss Alterwood sukkede.

Lille Miss. Prøv alligevel Stimulansen, naar det bryder sammen i Dem — en søvnløs Nat. En Smule Veronal, — hvis De vil sove trygt — eller en Smule Opium, hvis De vil drømme skønt — om Livet.

Hun hævede sit Ansigt mod ham og saa' ham alvorligt i Øjnene. Hun følte pludselig, at der var dukket en Ven op ved hendes Side.

— Er Du saa let at bløde ud, var der en Stemme, som haanligt hviskede i Müllers arge Sjæl. Hun hørte ikke Stemmen, og Müllers Ansigt fortrak sig ikke. En tør, hidsig Latter skvalrede i ham.

Han drog hende ind til sig og kyssede hendes Læber.

Hendes Ansigt stivnede, hun stirrede ham rasende i Øjnene og drev ham et Slag i Ansigtet.

Han smilede.

— Min skønne farvede Mestits slog haardere, — naar jeg bad hende slaa, sagde han konverserende. God Nat, Miss. Tak for i Aften.

Hun saa' hans høje stærke Skikkelse forsvinde henad Dækket. Hun saa' for første Gang, at han havde kønne Ben.

Saa bed hun Tænderne sammen og gik til Køjs. — — — — — — — — — — — — — — —

— — — Müller satte sig atter til Hvile i Rygesalonen.

Ynglingen med den spinkle nervøse Ryg var igen beskæftiget med Poker. De to gamle skrabede hans Sedler til sig.

— Naae. Han skulde kun hente Penge før, tænkte Müller og smilede. —

var det altsaa kun Skum, det hvide ude paa Havet. Ja, ja. Paa'en igen, det er det store Sesam. Paa'en, til man er ukampdygtig.

Hvorfor lade sig afskrække af en tjattet Lussing. Man har jo to Kinder. — —

Müller sov roligt den Nat. Miss Alterwood laa længe i dybe Tanker i sin Køje. Hun tænkte paa Veronal og Dyrs sunde Elskov — og paa Opium og Prosper Maschok.

Og saa faldt hun i en tung, drømmefyldt Slummer.

Müller spurgte høfligt som altid, om han maatte sidde ved Familien Alterwoods Bord, da han den følgende Dag kom op paa Promenadedækket.

Alterwood hilste ham med sit Whiskyglas, og Miss'en nikkede tempereret.

Lidt efter kom Styrmanden. Han havde kubanske Jordnødder med til

Miss Alice, og hun spiste pligtskyldigst en, medens Styrmandens Hundeøjne trofast nidstirrede hendes hvide, gnaskende Tænder .

— Vil De ryge, spurgte Müller elskeligt.

Styrmanden begavede Miss'en med en interessant Oplysning om, at det var meget varmt.

— Havet ligner smeltet Bly, sagde Millionæren busende.

Selskabet stirrede overrasket paa ham. Det var hans første Replik ombord. Alle tænkte tungt over, hvilket Dyb Bemærkningen havde, og hvad der havde drevet den tavse Whiskytilintetgører ud i oratoriske Letsindigheder.

— Han er kaad, tænkte Müller og bekæmpede et Smil.

— Smeltet Bly, udmærket, følte Styrmanden sig forpligtet til at sige.

Der gled pludselig et smerteligt Træk over Mineingeniørens Ansigt. Han tog sig til Halsen og sagde stønnende:

— Ja, smeltet Bly. Det er forfærdeligt, Havet, naar det ligger med det anløbne, blaagrønne Spejl i Solens Straaler.

Det blev de øvriges Tur til at se forundrede ud.

— Kan De nu heller ikke taale Havet, naar det er skikkeligt, spurgte den paapassende Styrmand og blinkede hemmelighedsfuldt til Alice.

Müller saa' usikkert paa ham og sagde anstrengt. — Jeg kunde fortælle — nej, — nej, jeg kan vist ikke.

Miss Alterwood saa' interesseret paa ham.

Millionæren skænkede en ny Sjus op. Der blev en forventningsfuld Taushed.

Müller saa' sig om, der var Angst i hans Øjne.

— Det kunde maaske, — jeg ved ikke, — det er den uhyggeligste Tildragelse i mit Liv. — Jeg har aldrig før — før talt om det, — men —

Han lænede sig tilbage og lukkede Øjnene, som vilde han kalde gamle Billeder frem. Med lav Stemme begyndte han.

— Det ligger 10 Aar tilbage i Tiden. Jeg havde været en Tur i Australien, mit Kompagni vilde købe nogle Miner derovre . Jeg var paa Hjemturen til Kap Horn. Det var en norsk Bark, — og den forliste, — den blev oversejlet, det var vist en Englænder, vi saa' ikke videre til Skuden, vi havde andet at tænke paa. Det var Nat, og høj Sø, vi saa' en Agterlanterne, der blev borte i Tykningen.

Styrmanden rykkede sin Stol nærmere. Müller lagde sin Haand paa Miss Alices Stolearm.

— Jeg var den eneste, som slap levende i Land, sagde Müller mørkt. — De andre 18 Mand gik i Hajerne.

Besætningen forsøgte at sætte Baaden ud, da vi saa', vi skulde synke, — men den gik i Smadder. Jeg sprang overbord fra Bakken, da Skibet gik ned, og jeg svømmede rundt mellem Vraggods og kolde Mennesker. Jeg ved ikke, hvor længe. Jeg var under et Par Gange, og skulde ned tredie Gang, tror jeg, da jeg blev hevet op paa en Tømmerflaade, som jeg husker havde ligget paa Fordækket.

Det var Baadsmanden, der havde snydt Hajerne for en tør Kotelet.

Foruden ham var der to andre paa Flaaden, Kokken og Skibsdrengen.

Müllers Stemme sank efterhaanden ned til en ensformig Mumlen .

— Da Dagen gryede, havde Stormen lagt sig. Flaaden duvede i lang, tung Dønning. Vi talte lidt sammen om Tilfældet. Det var ikke saa morsomt. Ikke en Beskøjt, ikke en Draabe fersk Vand, ikke en Stage, vi kunde rejse som Mast. En firkantet Tømmerflaade, der saa' ud til at kunne gaa fra hinanden, hver Gang den red paa en Sø — og saa nogle Hajfinner rundt om os, det var det hele.

Vi var sultne og tørstige, og vi blev enige om at tie stille og ligge roligt for at holde ud, saa længe som muligt.

Vi havde hed Sol over os og vi fik en Forsmag paa det, der vilde komme i Retning af Velbefindende.

Ud paa Eftermiddagen rejste Kokken sig op, og gik en Fodtur frem og tilbage paa Flaaden. Hans Ansigt udtrykte

Selvtilfredshed, Øjnene straalede, og et lykkeligt Smil bredte sig efterhaanden paa hans Ansigt. Jeg havde under Rejsen bemærket, at Kokkens Forstand ikke var god, og det var egentlig ikke sært, at det sidste Døgns Strabadser havde flænset svært i hans Selvkontrol.

Kokken holdt en veltourneret Tale for sig selv. Han slog ud med Armene og udbragte et Leve. Det kunde der være Grund til; jeg istemte, og fik et affabelt Blik som Honorar.

Baadsmanden laa paa Siden og vendte Ryggen til. Jeg kunde se, at hans Skuldre bevægede sig, men jeg ved ikke, om han lo eller græd. Skibsdrengen laa med Hovedet hvilende paa Baadsmandens ene Ben. Øjnene var lukkede og Ansigtet ubevægeligt.

Kokken stod midt paa Flaaden med skrævende Ben og dirigerede et uhørligt,

fjernt Orkester, medens hans sang en falsk Bravo-Bravissimo Solo. Stemmen var uskolet, falsk og hæs, men den rummede en betagende Henrykkelse.

Han hujede ud over det øde Hav. Øjnene stirrede mod Kontrabassisterne i det fjerne Orkester og Kinderne brændte.

Jeg laa paa Maven med Hagen støttet paa Armene. Jeg skottede mod den lykkelige Kok, det forekom mig umuligt at dreje Hovedet. Det var, som om mine Halshvirvler var brændt sammen.

En Gang imellem flyttede jeg Tungen i Munden, men efterhaanden groede den fast, og jeg var for fejg til at skaffe mig Smerter ved at rive den løs fra Ganen. Hvad skulde det ogsaa nytte. Der staar intet i Johannes Aabenbaring om, i hvilken Side, man skal have Tungen,

naar man indfinder sig ved den store Session. Jeg lod altsaa Tungen gro fast.

Pludselig satte Kokken sig paa Hug foran mig og saa' paa mig med livlige Øjne, som man ser paa en Mand, man vil fortælle en morsom Historie.

Mine Øjelaag sank til.

Hver Gang jeg aabnede dem, saa' jeg Kokkens tindrende Blik, men jeg lagde Mærke til, at der langsomt bredte sig en Skygge over hans Ansigt.

Saa hørte jeg, at han græd. Jeg spilede Øjnene op, det smertede meget i Tindingerne, husker jeg.

Kokken sad nu sammenkrøben og stirrede vemodigt paa sine Tæer. Taarer trillede ned ad hans Kinder, og han snøftede højt. Han havde faaet Støvler og Strømper trukket af, og han talte fortvivlet sine Tæer. De saa' ikke behage-

lige ud, men det var ikke Grunden til hans Smerte.

Hvad Grunden var, kunde jeg ikke forstaa; jeg tænkte sikkert ikke dybt over det den Gang, — skønt, det kan godt være, at jeg tænkte dybt alligevel.

Han trykkede pertentlig med en Pegefinger paa hver kroget Taa, og naar han kom til 10 udbrød han i høje Veraab og Taarerne formelig sprøjtede ud af hans Øjne.

Jeg tænkte vist over det sørgelige i den Kendsgerning, at Kokken kun havde 10 Tæer; jeg fandt sikkert, at de var forvredne og uhyggelige nok til at en elvte Taa vilde klæde Geleddet, jeg kom i Tanker om, at ogsaa jeg kun havde 10 Tæer, og fandt Tallet meningsløst. Det røbede ikke megen Opfindsomhed hos Skaberen i hvert Fald.

Halvt i Døs prøvede jeg paa at bevæge

mine Fødder i Støvlerne, men kunde ikke.

Lidt efter faldt jeg hen.

Ved Midnatstid vaagnede jeg op ved at høre Kokken raabe. Jeg kunde ikke se ham, men hans Stemme lød tæt ved mig.

Han fortalte Mørket og de taalmodige Hajer om en syg Kone og en lille sulten Dreng, som boede oppe paa Kvisten.

Og han græd igen, en trøstesløs, stille Graad.

Det ligger 8 Aar tilbage, men jeg vaagner nu og da op om Natten, og hører hans bristende Stemme, der bliver til Skrig og atter synker hen i en Mumlen, uendelig, stigende og synkende i sære Variationer — som Aftenvindens Puslen og Syngen gennem en Dørsprække.

— Hun er saa syg — og Barnet græder, — ja — ja — ja — ja. Aah de er

saa alene, — paa Kvisten. — Hun er saa syg, — saa — syg. — Aah ja — ja — ja — ja. Aah Herregud. —

Han blev træt, kunde jeg høre. Taarerne stilnede. Der lød kun en ensformig Sludren, — som naar en gammel, gammel Mand fortæller en lang bleget Fortælling om sit Liv. — — — —

— — —

Da Solen næste Dag stod op, var Havet spejlblankt — som i Dag. Det lignede smeltet Bly. —

Baadsmanden havde ikke rørt sig. Skibsdrengen laa paa Ryggen og gispede. Jeg havde i Søvne væltet mig om paa Siden, og jeg var vaagnet med ulidelige Smerter i Ryggen og Skuldrene. Min Krop var tung som Bly og min Mund var som fyldt med smeltet Jern.

Jeg laa en Time saaledes, — eller et Sekund, Tiden var, forekom det mig, som

en uendelig stor laadden Larve, der krympede sig sammen og strakte sig ud. Undertiden fo'r mine Livssekunder af Sted, snublende over hinanden — og i næste Nu stod Tiden stille.

Men Kokken var ikke plaget af Forestillinger om universelle Forskydninger. Hans runde, sunde Ansigt vendte mod mig, han slumrede øjensynlig og drømte sikkert behageligt. Hans Sjæl flagrede om i lykkelige Ideal-Landskaber af Turnersk Art, mens hans stakkels Hylster laa henstrakt paa nogle hede Planker midt i det stille Ocean. Jeg forsøgte at bilde mig ind, at ogsaa jeg havde det udmærket. At min Stilling i Øjeblikket skyldtes et Væddemaal eller en god, omend noget grovkornet, Spøg.

Men naar hvid spruttende Lava begyndte at sive ned i min Hals, forsvandt Illusionen.

Kokken vaagnede i en lykkelig Drøm. Han gned Øjnene og gabede. Saa' sig tilfreds om. Det saa ud, som om han var henrykt, fordi det var Solskin. Han nikkede gammelkendt, kammeratligt til mig og rejste sig.

Jeg saa' med mine egne paalidelige Øjne, at han rejste sig op og stod paa sine bare Fødder.

Jeg vidste, at Kokken umuligt kunde rejse sig, at han var døende, som vi andre. — Men han rejste sig spændstig, og saa' sig om med et friskt, straalende Blik, som en Yngling, der har udsovet.

Han drejede Hovedet imod mig, og jeg saa', at hans Øjne var underligt glasagtige.

Jeg kom til at tænke paa smaa malede Glaskugler, som jeg tit legede med, da jeg var Barn.

Min Hjerne maa have arbejdet mærk-

værdigt i de Timer, for jeg husker, at jeg tænkte, — se den lumske Kok, han har neglet mine Glaskugler og puttet dem op i Øjnene, pyh, — jeg kan godt kende dem.

Kokken bukkede som en spansk Grande, og sagde med en underlig fremmed Stemme, — undskyld Hrr. — De har vel ikke set min Hat.

Jeg vilde svare flabet, men kunde ikke aabne Munden.

— Ja, for ser De, — jeg har vist faaet min Hat forbyttet. Han smilede høfligt. En anden Herre har maaske faaet den paa, medens jeg blev barberet.

Jeg laa og tænkte, at jeg var lige glad, hvor Kokkens Hat var henne, han kunde passe paa sin Hat.

— Man kan jo ikke saa godt lade sig klippe, mens man har Hatten paa, sagde

han, som vilde han undskylde, at han havde taget den af.

En Haj vendte sig i Vandskorpen. Jeg hørte fjernt et Plask.

Kokken saa uforstyrret paa mig.

— Det var forresten en god Hat, — men naar den er borte, saa maa jeg gaa uden; — og det kan jeg forøvrigt ogsaa, jeg boer jo lige oppe paa Kvisten.

Han pegede med en Tommelfinger over Skulderen.

— Rigtigt rart og billigt. Billigt, Hr.

Jeg glippede med Øjnene og skelede mod Himlen.

— Han kan jo sagtens gaa hjem, naar han boer lige ved, tænkte jeg.

Kokken bøjede sig forover og smøgede Bukserne op.

— Ja, sagde han, hans Stemme lød hult, som den lyder, naar man taler, medens man bøjer sig forover, — ja, saa

maa De undskylde mig, D'Herrer. Jeg skal hjem. Vi sees jo snart, det er min Kone, jeg maa op til, — og min lille Dreng, han har Hoste, ja. — Paa Gensyn. — Adiø!

Kokken gik ud over Flaaden med en fed Armbevægelse og et bredt Smil.

Jeg saa efter ham, dorsk og apatisk.

— Saa. Nu gik Kokken hjem, tænkte jeg. Han gaar hjem paa Vandet. Han er ikke som andre Kokke. Han kan gaa paa Vandet.

Jeg følte Trang til at le, men jeg kunde ikke.

— Du kan ikke en Gang le, og Kokken, han kan gaa hjem — han kan træde ovenpaa Vandet uden at synke igennem.

Saa kørte Hjernen Tankerne ind paa et Sidespor.

— Nej, det er jo ikke Vand. Ha hae.

Det er Bly, smeltet Bly, ja, saa kan han sagtens.

Forargeligt saa' jeg efter ham.

Der var noget i Vejen med Kokken, syntes jeg . Han var pludselig blevet til tre Kokke, ganske ens, og de sank ned i Blyet.

— Nu synker alle Kokkene gudhjælpe mig ned i Blyet, hviskede det i mig. — Hele Familien.

Jeg vilde atter le, men Forsøget resulterede i en stikkende Smerte, som rullede fra mine Fødder op til mine Øjne.

Jeg saa' en Haand rage op af Vandet, Fingrene strittede, som skulde de bevidne fem Eder — lige i sidste Øjeblik.

Saa væltede Haanden over og blev borte.

— Nu er han væk, sukkede det i mig. — Kokken kom ikke hjem til sin Kone, han gik til Spilde paa Vejen. Der er

ikke Spor tilbage af ham mere, han er helt borte i Blyet. — Ikke en Luftblære er der tilbage, Ak, ja saadan gaar det. —

Saa faldt jeg hen.

Der forløb et Døgn eller to — eller et Minut. Jeg ved ikke hvorlænge. Jeg ved blot, at jeg led, naar jeg sov hen, og led, naar jeg vaagnede op. Dag og Nat kørte ud i Et.

Jeg følte Solen over mig, naar mine Øjne stirrede ud i ravnsort lydløst Mørke, dens Billede var brændt ind i mig. Den laa og drev, som en Blækklat — med sitrende Rande, — paa blaat Papir, om Dagen.

Hvidglødende Naale blev vredet ind under mine svulne Øjelaag.

Min Mund var et tilklistret, skorpet Saar, min Hals en Højovn fyldt med flammende Slakker, mine Indvolde luende Grubegange.

I min svimle Hjerne fantaserede sære søde Problemer.

Et storstilet Had til mig selv, mine Lidelsesfæller, Hajerne, Havet, Kloden, Skaberen og hans Himmel svulmede op i mig, næret af den Forestilling om Paradiset, at der var Vand. Iskoldt, rislende Vand. Nynnende Kildevæld under skyggerige Trækroner. Svalt Mos og kolde blanke Stene i de krystalklare Fosser. Og Vorherre laa ved en Kilde og drak, og alle hans Engle laa ved Kilder og drak.

Og her laa jeg og brændte op! —

Mit voksende sindssyge Had var for min Sjæl, hvad lummert salt Havvand vilde være for min Mund, — om jeg havde kunnet slæbe mig hen til Kanten af Flaaden og jaget de revnede Læber i Oceanet.

Det ondeste onde i drømt Gerning lindrede. —

Jeg digtede mig en Hustru til, en herlig lille blaaøjet Kvinde, skønnere og mere god end den skønneste, bedste Engel ved de rindende Kilder.

Haah! —

Og vi havde Børn, Kvinden jeg elskede, og jeg. Og jeg knuste deres Hoveder, vadede i deres smaa mishandlede Lig, skrigende, steppende, hylende. — Rigtigt satte Hælene i. Hohoe—. — Og min skønne lille Hustru, hun stod og saa' til, med forvredet Ansigt. Hendes Fingre borede hun i sin Hals for at skaffe sine Skrig Luft. Saa sprættede jeg hende op, hende jeg elskede, og jeg flængede hendes Hjerte ud og kastede det for Hunde, og jeg skar Benene af Hundene.

Ha ha—e. Jeg følte, at min Sjæl skreg af Lykke.

Jeg drømte min Moer i mine Arme. Jeg stak Knive dybt ind i min elskelige Moers Øjne, — og drejede Knivene rundt.

Og min Fader blev sindssyg og klappede i Hænderne, og jeg kastede ham i kogende Olie.

Ondere og ondere blev jeg. Et svimmelt ravende Kæmpedyr, der blev staalstærkt i Hadets Raseri.

Sprænge Kloden, vilde jeg. Tanken greb mig og slap ikke.

Ude ved Havet, i et gammelt dybt Krater vilde jeg hælde Alverdens Nitroglycerin, og naar den dybt, dybt nede naaede Bunden, da vilde den eksplodere med et Brag, som kunde høres paa Mars, og Kloden vilde revne. Oceanerne styrte ned i Flængen, en buldrende gigantisk

Fos. Dampskyer vilde slaa ud mellem Stjernerne og Jorden skilles i Atomer, som fygende vilde spredes i Sfæren. Nye Kometer vilde opstaa. Sorte sværtede Lig af Jordens drikkende Milliarder vilde blive til kosmisk Støv. Al Jordens Vand vilde dampe ud i de evige Regioner.

Ha, ha, ha, ha. Al Jordens Vand.

Vand! Vand! — Vand! — — — —

— — — —

Jeg ved ikke om det var Drømme eller Hallucinationer . Jeg kom saa vidt, at jeg vilde have fat i Vorherre selv.

Det skulde blive Mord. Lystmord, om sligt nogen Sinde havde været til.

Det hele blev et Mareridt. Jeg drev ud i en døsende Sejlads paa sorte Vande, der rummede et hemmelighedsfuldt Kryb, og jeg havde ingen Fred.

I enkelte Øjeblikke var jeg klar. Jeg

saa' Flaaden, Havet, Solen, Baadsmanden og Skibsdrengen, der laa paa Ryggen og aandede svagt. — — — — — — — — — — — Det var ved at blive Aften. Solen laa paa Havet som en glødende Kugle og en kølig Luftning fejede blidt henover den stille Flade. Jeg vaagnede op og følte næsten ingen Smerter mere. Kun en svag Prikken i Huden og nogle uregelmæssige Stik i Hjerteregionerne. Jeg hørte en Susen for Ørerne og følte et Pres mod Trommehinderne.

Mine Kræfter ebbede ud, kunde jeg tænke mig, og jeg følte, at jeg skulde snart dø.

Det var ikke med Rædsel, jeg tænkte paa Døden. Jeg følte heller ikke nogen Sorg. Det hele var mig nærmest ligegyldigt. Min Sjæl havde vist udstridt, Kødets Skæbne havde forbavsende liden Interesse.

Jeg laa og grublede, — saadan nærmest ved Siden af mig selv, da en enkelt medlidende Betragtning over Fænomenet Müllers slyngede Fodspor paa Kloden, blev afbrudt af en Lyd. Den første Lyd, jeg havde opfattet ude fra, siden Kokken med opsmøgede Bukser forsøgte sin Fodtur over Oceanet.

Jeg hørte noget, en Kradsen og Knasen og en svag Gispen.

Skibsdrengen laa paa Ryggen uden at røre sig. Lyden maatte altsaa komme fra Baadsmanden. Jeg fik drejet Hovedet; han bevægede sig.

Med Hagen, Hænder og Fødder arbejdede han sig henover Flaaden, — vendte sig tungt som en Krokodille.

Uden at ane, hvad han vilde, uden at kunne tænke logisk over det, blev jeg greben af en Uhyggefølelse. Der var noget i den døende Mands sidste An-

strengelser, der fyldte mig med Skræk. Hvorfor satte han Tænderne i Plankerne, hvorfor vrikkede han med Skuldrene og stemmede Haandfladerne mod det hede Træ. Hvorfor sled han sig fremover. Hvad var det han vilde. Det maatte være noget skrækkeligt. Jeg saa' en umenneskelig Energi i det stivnede Ansigt.

Anspændt til det yderste holdt jeg mine tunge, tunge Øjelaag aabne og saa' ham nærme sig Skibsdrengen. Millimeter for Millimeter.

Jeg vilde skrige, jeg vilde raabe til Skibsdrengen, at nu kom Baadsmanden til ham. At nu maatte han vare sig, for der skulde ske noget.

Men mine Læber var som groede sammen.

Afmægtig saa' jeg Baadsmanden vælte

sig ind over Skibsdrengen. Hovedet laa tungt over hans Bryst.

Nu, nu, nu — sker der noget, tænkte jeg, og følte mit Hjerte slaa, underlige faldende Slag.

Baadsmandene ene Arm bevægede sig i Ryk bag ud mod hans Ben. Fingrene krøb som Edderkoppeben op over hans Bukser. Haanden blev borte under hans Jakke. Jeg skimtede en sort spids Læderskede, og jeg saa' at den bevægede sig.

Baadsmandens Arm rykkede og rykkede. Jakken gled bort. Han sled for at faa Toldekniven ud af Skeden. Det lykkedes. Haanden med Kniven faldt dødt ned paa Plankerne og nogle Draaber rødt Rustvand dryppede ud af Skeden.

Nu vidste jeg, hvad han vilde gøre ved

Skibsdrengen, den døende Baadsmand, og jeg lod Øjelaagene falde til.

Jeg skimtede som i Taage Baadsmandens Arm, da jeg atter saa' ud for mig. Den bevægede sig frem og tilbage, langsomt, træt. Der var lange Pauser mellem hver Bevægelse.

Jeg saa' ikke mere. I en Døs tænkte jeg paa en gammel Brændehugger, som jeg havde set i min Faders Gaard en Gang. Han savede Brænde — langsomme trætte Ryk, med Pauser imellem. — — Og saa hørte jeg nogle dybe slurkende Lyde, som fra en Hestestrube.

Min Humor vendte tilbage for sidste Gang, vakt af de drikkende Lyde.

Jeg fandt det komisk, tror jeg nok, at selve Livskraften, Gudegnisten i Lerdukkerne, her indrullerede sig i samme Geled som de mest materielle Begreber.

Af Jord er Du kommet, til Jord skal Du blive. —

Af Skibsdreng er Du kommet, til Baadsmand skal Du blive, — som Kok skal Du maaske igen opstaa. — Løjerlige barokke Liv, som vi Børn tager alvorligt.

Det er ikke Barnlighed. Sindssygdom er det. Menneskene er blevne Kretinere, fordi Mennesker gifter sig med Mennesker — i Stedet for at gifte sig med sunde Dyr.

Der laa Baadsmanden, døende paa Flaaden, — og skruppede i sig. Følte han, at han havde en Opgave i Livet, et Maal, som endnu ikke var naaet.

Jeg fandt ham latterlig, og mine Tanker søgte atter ned i et elementært Niveau.

Som et glad Barn lallede jeg for mig selv, — saa nu skærer Baadsmanden Hul

paa Skibsdrengens Hals. Sikke en Gavtyv. Hvad mon Skibsdrengen siger til det. Godt, at Skibsdrengen ikke gik hjem, ligesom Kokken. Naa, Kokken gik jo ikke hjem, han blev væk, — uden Hat.

Jeg fortabte mig i Filosofier over, hvordan Kokkens Hat havde set ud. Om den havde været lidt for stor, saa at der maaske havde været Papirstrimler inden for Svederemmen. — — — —

— — — —

— — Det var halvmørkt, da jeg kom til Bevidsthed om, hvad der skete med mig.

Jeg følte et Greb i min Nakke og blev slæbt hen over Flaaden. En Knap i min Jakke kom i Klemme mellem Plankerne og blev revet af, husker jeg.

Baadsmanden slæbte mig hen til

Skibsdrengen og lod mit Hovede falde ned mod hans Hals.

Nu saa' jeg, hvad han havde gjort.

Der var en dyb Flænge. Jeg kunde se Hvirvlerne skinne frem i en sivende Strøm af tykt, mørkt Blod. Paa Kanterne af Saaret sad størknede Skorper, og der var Aftryk af Tænder i dem.

Min Mund blev trykket ned mod Saaret. Læberne løsnedes efterhaanden og jeg kunde bevæge Spidsen af min Tunge.

— — — —

Jeg drak af den døde Skibsdreng, som var ved at blive kold.

Müller aandede dybt og tav lidt. Miss Alices Haand var gledet hen til ham, han følte, at hendes Fingre dirrede. Han saa' ikke paa hende og fortsatte.

— Jeg mærkede Livet vende tilbage i mine Aarer. Min Hjerne klaredes og en

egen vemodig Følelse steg frem i mig, — medens jeg drak, som en umættelig.

En stor mild Sorg voksede i min Sjæl.

Jeg laa her og tømte Skibsdrengen. Hans Død gav mig Livet. Det var saa offervilligt, saa stort og smukt gjort, syntes jeg, — medens jeg drak.

Jeg følte, at jeg elskede den Dreng, som laa død under mig. Min rystende Haand søgte hans Skulder.

Her var den fulde Hengivelse. — —

Taarer fyldte mine Øjne. Jeg græd, hulkede fortvivlet og slubrede i mig. Jeg snøftede konvulsivisk, mit Ansigt gled, jeg fik det fuldt af levret Blod. Jeg ræbede ned over Hvirvlerne, sansede en sød, kvalmende Stank, der slog op over mit Ansigt. Saa væltede jeg mig bort og kravlede ud paa et Hjørne af Flaaden.

— — — — — —

— — — — Ud paa Natten vaagnede jeg op og følte mig sulten. — — — —

— — — Og jeg kravlede over til Drengen. — — — — Jeg husker, at hans Kinder smagte noget af Kokos — *det* var salt og syrligt. — —

— — — —

Miss Alterwoods Haand laa i et knugende Greb om Müllers. —

— — — —

— — — — Da Solen næste Dag stod op, var jeg ene med den døde Dreng.

Baadsmanden maatte i Nattens Løb være gaaet ned til Hajerne. Frivillig eller ufrivillig, derom ved jeg intet. Han var borte. —

Mine Smerter vendte tilbage efterhaanden. De gamle Fantasier vendte tilbage — i kronologisk Orden. Og nu havde jeg Skibsdrengen mere at tumle med. Jeg kunde til Slut ikke tænke paa

andet end ham. Han mindede mig stadig om sin Nærværelse. Dunsterne fra hans Ruiner steg op og lagde sig i den stille Luft som en Taagebanke over Flaaden. Stærkere og mere kvalmende blev den. Den skabte nye Hallucinationer. Vendte jeg Ryggen til, da følte jeg, at han kom imod mig — med sit gabende Saar og Hullerne i Kinderne. — Og ude paa Havet tonede frem, to blaahvide Skikkelser, Baadsmanden med Blod i Ansigtet, — og Kokken. De kom nærmere og nikkede opmuntrende til Drengen, som stod bøjet over mig — med Baadsmandens Kniv i sin hvide Haand. — —

— Vendte jeg mig om imod Liget, da steg søde, tykke Safter op i min Hals og jeg følte, at jeg skulde kvæles.

Da det skumrede, vaagnede jeg op, sparkende og skrigende. Jeg saa' i Halvmørket Konturerne af den Døde. Med

Rædsel i Hjertet krøb jeg over til ham og varpede ham overbord.

Livlige Bevægelser i Vandet forkyndte, at andre Dyr nu lavede Orgie paa mine Levninger.

Ja, saa lagde jeg mig til at dø. Jeg ventede ingen Redning, — og dog haabede jeg vel inderst inde alligevel. Ellers havde jeg sikkert serveret de lykkelige Hajer en Dessert. — —

— — Jeg sov hen, og vaagnede op i en Køje. Jeg var frelst. — — — —

— — — —

Müller tav og sad lidt, seende ud over Havet.

— Og derfor er det, sagde han langsomt, — at naar Solen skinner paa et Hav, der ligger som smeltet Bly, — saa føler jeg en vammel sød Smag paa min Tunge, og jeg mærker en Stank af dødt Kød. — —

Han tog sig til Halsen, og Ansigtet fik et Udtryk af Smerte og Væmmelse. — — — — —

— — Ved Midnatstide gik Müller ud paa Agterdækket.

Miss Alterwood stod ved Rælingen og hun vendte sig om imod ham, da hun hørte hans Skridt.

Müller kunde se, at hun havde ventet ham. Han greb hendes Haand.

En tør, hidsig Latter skvalrede i ham. Hun klappede hans furede Kinder, — og kyssede hans Haand.

Han bøjede sig ned over hende, — og han slog ikke, da hun kastede sig ind til ham og kyssede hans Mund i Vildskab og Hede. — — —

— — — Væggene i hans Kahyt blev den Nat Vidne til noget skønt og mærkværdigt. — — — — —

. . . . Nogle Maaneder senere modtog Miss Alterwood et Brev fra Sydafrika.

Hun saa' forundret paa Frimærket og Konvolutten, inden hun aabnede det.

Brevet var fra Müller.

— Miss, stod der. — Tak for Nætterne paa Oceanet.

Jeg vil sikkert aldrig glemme de røde Timer, — da Dønningerne bar os.

Jeg skriver til Dem.

Jeg er hverken sentimental eller hysterisk, — men — en lille Ubetydelighed trykker mig, og De skal vide hvad det er. Jeg har en lille Synd paa min Samvittighed, — og De vil være klogere, naar De har indset — med et Smil — at De maa tilgive mig.

Jeg sidder nu atter ved Minerne i Sydafrikas Bjerge. Min skønne farvede Mestits er død — af Kopper eller noget lig-

nende, og jeg har anskaffet mig en anden.

Det er under mit Arbejde med at dressere hende til at være det, hun skal være for mig, at jeg er kommet til at tænke paa Dem — og vore faa glade Stunder.

Jeg maatte nemlig ogsaa dressere Dem lidt, inden De kom, som jeg vilde have Dem. Rynk ikke foragteligt paa Næsen, men læs.

De talte saa haanligt om Stimulanser, kære Miss. Husker De det. — Og dog slugte De begærligt den Stimulans, jeg skænkede op til Dem.

Det var jo nemlig den Løgn om Forliset, og den gale Kok, og den døde Skibsdreng, der gav mig Værd i Deres skønne Øjne.

Det var navnlig Løgnen om Skibsdrengens Kinder, dem jeg »havde spist«, der vakte Deres Følelser for mig.

De havde prøvet alt, kære lille Miss, men De havde aldrig kysset en Mund, der havde spist Menneskekød.

Var det ikke Charmen hos mig?

Bliv ikke vred.

Le en lille Latter, som Kokken i mit Eventyr, — og lad os være Venner, hvis Skæbnen vil, at vi skal mødes en Dag, et eller andet Sted paa Kloden.

Jeg maa slutte, der var egentlig mere, jeg kunde have Lyst til at skrive, men det faar være nok.

Jeg skal hen og pidske en Neger, som har slugt en Diamant.

Det var vist egentlig noget for Dem.

Deres

Müller.

SMEDEN

(1918)

Nattevinden gik over Himlen som et sygt Dyrs dybe Aandedrag.

Paa Grænsen af Heden og Ødet rejste sig en Vaaning. Menneskets Bolig. En fattig Ager lyste blegt i Mørket. Havren bøjede sig i Vinden. Det var som om den vendte sig bort i bøjet Sorg — fra det, der skete inde bag Ruderne. Kornet skjalv. Aksenes svage Ringlen lød som fjerne Kirkeklokkers Klemten over en Kiste, der sænkes i Jorden. Græssets og Lyngens tiskende Pjadren var ikke nyfigen og sorgløs som ellers. Straaene krøb sammen som smaa Børn, der er angste. Og Vinden gled dem forbi med et hastigt Kærtegn, som en Moders, der

har svære Ting at tænke paa, men i Forbifarten møder sit lille Barns Øjne og stryger dets Kinder med sine Hænder.

— Hvorfor lyder ikke Smedens Hammerslag i Nat, spurgte det bævende Hjertegræs, — men Vinden var borte.

— Der var nogen, som skreg før, hviskede Revlingeriset og rystede sine sorte, tunge Bær. — Det lød frygteligt. Det skar helt ned i mine Rødder.

Men Nattevinden var taus og havde travlt.

— Jeg véd det, jeg véd det, jamrede den gennem Nøglehullet i en Kirkegaardslaage langt borte. Den gik ind over Gravene og hviskede i de høje Poplers spidse Kroner, den sagde det til Sørgepilenes nedslagne Grene, den greb med sine kolde Arme om Gravstenene og mumlede det ned til de Døde.

— Jeg véd det, aah, jeg véd det. I Nat

fødes der et Barn ude i Smedens Hytte. et nyt, stakkels Menneske er kommet til denne Verden. Han, der hamrer det røde Jern ved Ilden, han har faaet en Søn.

Og Nattevinden talte Sandhed. Grove, barkede Hænder svøbte et lille Barnelegeme derude i Hytten paa Ødets Grænse. — Hænderne, der var krumme og vablede af at gribe om det varme Jern, de strøg saa venligt, saa lindt, saa lindt, over den skrøbelige Krop. Han rystede som et Espeløv, den store, stærke Smed, for han var bange for at komme til at tage for haardt.

Den trætte Moder, som havde fulgt hans kejtede Forsøg paa at lulle Barnet til Ro, rejste sig paa Albuerne. Smerte gled over hendes Ansigt. Men der var Rædsel i hendes Øjne.

— Hvem lér derude. Hører Du ikke

at nogen lér udenfor, stønnede hun og sank tilbage med et Gisp.

— Det er Vinden, Mor. Det er kun Vinden, naar den stryger gennem Gyvel og Revling.

Da græd det lille Barn for første Gang i Livet. En stakkels forknyt Graad, saa fortvivlet, at man ikke skulde have troet, et nyfødt Barn kunde græde saaledes.

— Hiss hiss hiss hiss hiss sss sss. Det lød, som om en Mand stod og lo en indeklemt Latter op ad Ruderne. Det lød spragende, som Fedt, der smelter paa en varm Pande.

— — Den store, stærke Smed kom til at ryste over hele Kroppen. Han saa' raadvild paa Hustruen, som lyttede med aaben Mund og spærrede Øjne. Hun saa' ud som et Lig.

Det lille Barn stirrede mod Loftet.

Dets Øjne saa' et sort, bølgende Klæde, et Banner, blive svunget over det.

Men de andre saa' intet.

De lyttede blot efter den uhyggelige Fnisen derude i Mørket, og den stærke Smed var saa angst, at han ikke turde gaa derud.

— — —

— — Vinteren kom og Sommeren kom. Tyve Vintre og tyve Somre kom og gik — som Nattevinden.

Naar Vinterhimlen hang over Vaaningen som en Kuppel af blaat Krystal, da lød Hammerslagene paa den klingre Ambolt gennem den dirrende Luft. — Og naar Sommernattens Taager bares ind over Himlen af Brisen ude fra Havet, da lyste de røde Gnister, som sprøjtede ud af det hvide Jern under Hamrenes Baner.

Han havde vokset sig stor og stærk,

Smedesønnen. Hans Ansigt var blegt og smukt som Moderens, men Musklerne, der vældede ud paa hans Arme og Ryg, var svulmende og mægtige som Faderens. Naar hans Hammer faldt, da var det fræsende Jern som Dejg mellem hans Hænder.

Forunderligt var det at se en Drømmers Ansigt paa en Athlets Legeme, at se hans skønne, dybe Barneøjne tage Sigte paa det svejshetsede Jern, som skulde tvinges med dyrisk Kraft.

For Sønnens Øjne havde bevaret deres Udtryk fra hin Nat, da Latteren havde lydt i Mørket udenfor Ruderne. — Og det kunde hænde, at han ikke lod Forhammeren falde i Slag, men i Stedet for, holdt den hævet over sit Hovede, mens han rædselsslagen stirrede opad mod det sværtede Smedieloft, som han havde gjort den Nat, han fødtes. Og naar det

skete, da lyttede Faderen efter den sagte fnisende Latter — og var angst for Mørket.

Den lille, bøjede Kvinde, Smedens Hustru, hun gøs, naar hun hørte at Slagene pludselig holdt op derude i Smedien. Hun vidste ikke hvorfor, men det var som om en ond Aand drog over Huset. Saa krøb hun sammen ved Ovnen og lukkede sine Øjne.

— — —

En Dag gik Sønnen bort.

— Der er *nogen*, der kalder paa mig Far og Mor.

— ude i Verden. Nu gaar jeg. Farvel,

Og saa gik han.

Smeden og hans Hustru gik op paa en lille Høj, ude i Kaalhaven, og dér blev de staaende, indtil de ikke kunde se ham mere. Indtil han var blevet ét med den vildene Hede. Hendes gamle Haand

hvilte i hans, da de gik ind i Huset. Og de græd begge to, som om deres Hjerter skulde briste.

Den Aften sad de tæt op til hinanden i den fattige Stue og saa' ud for sig. — Og da Gryet kom ind til dem, var de gamle Mennesker.

Men Vorherre var god imod dem. Han tog snart deres Sjæle til sig. — De fulgtes ad.

— — —

Sønnen drog ud i Verden paa sin Fod, og han førte sin Rædsel med sig. Altid var han knuget af en Skræk for *noget*, som han vidste vilde komme fra oven og lægge sig ned over ham. — En taaget Erindring om noget sort bølgende hvilte i ham og tvang ham til at se opad, naar Mulmets tykke Tæppe var bredt ud over Jorden.

Han sejlede ud over Havene, og han

vandrede gennem alle Jordens Riger, — men Stemmen, der kaldte, var bestandig foran.

Den raabte til ham gennem Bølgesprøjtet, naar han hang paa Skibenes Bougspryd, og den kaldte ham, naar han sled sig gennem de tætte Skove. Den var ude paa de vide Marker, og den tonede gennem store Byers dybe Gader.

Aarene gik, og han vandrede stadig. Han blev en gammel Mand, og hans Ben blev trætte under ham — mens han gik og gik.

Hans Øjne, der lyste forunderligt klart i det gamle Ansigt, som Diamanter paa Bunden af en støvet Skuffe, de saa' meget i de lange Aar. Og hans Øren, der var bleven skærpede af den evige Lytten, Dag og Nat, de hørte mangt og meget. — Men Stemmen, der kaldte paa ham, kom ham aldrig nærmere.

Han blev livserfaren i Vandringsaarene. Han lærte at se, mens Rimen faldt i hans Haar. Han lærte at se bag om Livet, og et Drag af Smerte lagde sig om hans Mund.

— Og saa holdt Stemmen op at kalde. Svagere og svagere var den blevet — indtil den til Slut lød for sidste Gang — langt, langt ude — hvor Solen sank i Havet.

Og da fik Smeden Fred til at tænke over sit Liv. Men Tankerne var tunge og møjsommelige. Det var som om der var Lim i hans Hjerne. Labyrinternes Gange var klæbrige, og hans Viden naaede kun langsomt frem. Idéerne kæmpede sig igennem — som Orme i haard, sejg Jord.

Svært var det, og Kamp voldte det, men han holdt ud.

Og da han naaede Støvets Aar, da

kendte han alle Menneskers Liv i hele Verden. Da kunde han tale alle Menneskers Sprog — og Dyrenes og Blomsternes.

Da var han viis — og hans Hjerte et skælvende Saar.

Da forstod han, at Stemmen havde kaldt ham, for at lokke ham ud i Verden. *Han,* der havde kaldt, havde villet vise ham alt, lære ham alt, han havde villet, at han skulde forstaa alt. — Og der blev en dyb Mening med det hele. Han forstod, at han var kaldt, født til Livet, ude paa Grænsen af de Pletter hvor Mennesker bor, for at han kunde vokse op, — ene — blandt Dyr og Blomster — og Mennesker, der var tause fordi de ikke vidste, hvorfor de levede. Uberørt som et Barn skulde han gaa ind til sin store Vandring over al Jorden — fordi det var hans Lod at finde Synden.

Derfor var han bleven stærk, derfor var han bleven *Smed,* — for at han kunde smede et *Sværd* og dræbe Menneskenes Fjende.

Langsomt og tungt var det gaaet op for ham, at Stemmen, der havde kaldt, var i alle onde Lyde.

Den var i smaa Børns vrede Skrig, naar de med deres smaa Negle flaaede hinandens Kinder. Den var i Ungdommens vilde Latter, naar et Dyr pintes ihjel. Den var i de to Elskendes arrige Stemmer, naar de kivedes paa Lejet. — Og den var i Oldinges onde Hvæsen, i Døendes sidste rallende Forbandelser.

Han havde set Dyr blive piskede foran Ploven, og han havde set blege Børn synke sammen under Byrder i Storbyens Gader. Han havde set Fjendens Sæd blomstre i andre Børns bedende Blikke, naar de tiggende strakte Hænderne frem

og fortalte Historier, der var usande. — Han havde set Konger og Kejsere kysse hinanden for Folkets Øjne, og han havde set i Folkets Øjne, at det foragtede Komedien.

Han vidste, at Hustruen, der lullede sit lille Barn i Søvn — med Armen om den bedragne Mands Hals, kom fra sin Elsker — og at Manden kyssed sin Hustru og sagde — Gud velsigne Dig, min Elskede — som han havde sagt det til sin Elskerinde for en Time siden.

Han saa', at Fjendens Blomster sprang ud overalt. Løgnen, der skabte Hadet — og gjorde Livet til en Pine for Menneskene.

Og da han var saa vidt, da gik han ud i en stor Skov og takkede Gud, kyssede Blomsterne, der havde baaret hans Knæ. — Og saa skar han sig en Vandringsstav af et ungt Træ og begav sig paa den

lange, trælse Vej til sit Hjem — til Vaaningen, hvor han var født, Smedien paa Grænsen af Ødet.

Tung var Vejen for den krogede Olding, men hans Villie banede ham Stier, hvor andre var vendt om.

Nu var det ikke længere *foran* sig han hørte Stemmer. Nu var de *bag* ham. Nu forfulgte de ham og drev ham fremover.

Et Virvar af Stemmer. Børns hadefulde Skrig og Oldinges Skældsord — og alt hvad der laa derimellem. *Vreden og Usandheden* piskede ham hjemover mod Smedien — Essen og Ambolten, hvor *Sværdet* skulde smedes.

Duggen perlede paa hans nøgne Fødder, da Solen en Morgen fejede Gryets Taager bort fra Heden, som han kendte. Han smilede et ældet Smil, men Barnets enfoldige Tro lyste i hans aabne Blik.

Og Lyngens Blomster jublede og hviskede til hinanden, — nu kommer Smeden atter hjem .— Kan I huske, hvad de Gamle fortalte om den mærkelige Nat, da han fødtes, da nogen havde lét ude paa Heden. — Nu kommer han hjem. — Men han er en gammel Mand.

Blomster og Revlingeris fik meget at snakke om i de Nætter, der fulgte. Bælgen klaprede i Smedien, og Essen lyste. Gnisterne føg fra det fræsende Jern for hvert Slag med den store, tunge Hammer.

Inde under det sodede Loft stod han, den ensomme Olding, og smededе paa sit Sværd. Der var Smerte og Glæde i hans gamle Ansigt, og der var Villie i hans Øjne. Sværd paa Sværd smededе han. Den mørkerøde Egg blev pennet ud. Den var skarpere end Klægets Blade — men naar han jog det glødende

Sværd i Olien for at hærde det, da brast det med en Lyd som Glas, der springer.

Aarene blev ved at rinde. Han smedede og hærdede — og Sværdene sprang.

— Det er Fjendens Skyld, hviskede han, naar han kastede sig paa sit haarde Leje. — Men mig faar han ikke Bugt med.

Og til Slut en sen Efteraarsnat stod han med et nyt Sværd. Nu maatte det briste eller bære. — For han havde ikke mere Staal at smede af.

Han bad højt til Gud, da han jog det ned i Olien. Dampene slog sammen om ham, Flammerne slikkede op mod Smediens Loft, idet Olien kom i Brand. Han følte, det sang i Klingen, og rev den til sig.

Da han saa', at Eggen var hel, at Regnbuefarverne løb ud til Spidsen, da takkede han Gud.

— Nu lér det igen, hviskede det skælvende Hjertegræs. — Aah hør, hvor det dog lér i Luften.

— Hiss hiss hiss hiss hiss hiss sss sss. Det lød spragende, som Fedt, der smelter paa en varm Pande.

Den gamle Smed sprang op. Det var som om han pludselig fandt sin Ungdom igen. Øjnene flammede, hans Næsebor dirrede. Han slog et Hjul med Sværdet, saa det hvinede i Luften.

— Kom saa, skreg han og saa' op ad mod Loftet. — Kom saa blot. Nu er jeg rede. Om Du er Satan selv, saa kom alligevel.

Det *var* Satan selv, der havde lét. Og nu kom han.

Han sprang ud af Essens Flammer og stod foran Oldingen, sprudende Ild som svejshetset Jern.

— Hvad vil Du mig, Gamling?

Smeden kunde se paa hans glødende Smil, at han vidste, hvad han vilde ham.

— Jeg vil, Du skal vise mig *Fjenden,* raabte Smeden. Lad mig se den *onde Saamand,* og jeg skal dræbe ham.

Da lo Satan en vild, skingrende Latter.

— Lover Du mig, at Du vil dræbe ham, saa skal Du faa ham at se.

— Jeg sværger, at Du skal faa min Sjæl, hvis jeg ikke dræber ham, skreg Smeden og krystede Sværdet i sin Haand.

— Saa bøj Dig over Oliekarret. I Olien, hvor Du har hærdet dit Sværd, skal jeg lade din Fjende komme til Syne. *Og dræb ham saa.*

Den Gamle løftede Sværdet over sit Hovede og saa' ned i Olien. Ikke en Lyd kom over hans Læber, men han skjalv over hele sin Krop og tumlede tilbage som ramt af et Hammerslag i Hovedet.

Knæene vaklede under ham. Sværdet sank kraftesløst til Jorden.

— Saa' Du *Fjenden, Menneskets Fjende,* hylede Satan.

Smeden sænkede Hovedet.

— Sig mig, hvem Du saa.

— Jeg saa' *mig selv,* stønnede Smeden.

Satan nikkede og slog en vild Latter op. Blaa Flammer sprang ud af hans røde, lysende Svælg.

— Da saa' Du rigtigt, Gamling, *Din Fjende, det er Dig selv,* og anden Fjende skal Du ikke lede efter. Jeg lo, da Du blev født, og jeg lér, nu Du skal dø. Hold dit Ord, som jeg har holdt mit.

Da kastede den gamle Smed sig i sit Sværd. Den skarpe Egg med alle Regnbuens Farver gled gennem hans Hjerte, og Blodet randt ned over den slidte Ambolt. Hans Øjne søgte Himlen. Noget

sort bølgende lagde sig over ham, og han saa' intet mere.

Han hørte Satans Stemme, den lød saa fjern og svag.

— Du redded din Sjæl, Gamling. Tvi Dig!

Saa fo'r Satan ind i Essens Flammer og blev borte.

— — —

Og udenfor gik Nattevinden over Himlen som et sygt Dyrs dybe Aandedrag.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

BERTEL BUDTZ MÜLLER

Livsspil

2. Oplag 4 Kr.

OLAF STORM

Paa den anden Side

2 Kr.

EDVARD WELLE STRAND

Fjernland

3 Kr.

Om kort Tid udkommer:

CHR. ENGELSTOFT

Jeg husker —

Nordiske Forfatteres Forlag * København

J.Y.RODES
ETTLE
J.SKREM
No 3
BRIDGEWATER